
Spolek Drobné památky severních Čech

ALMANACH

2009 - 2013

Česká Lípa říjen 2014

Obsah

Úvodní slovo.....	3
Vzpomínka na Jana Nepomuka Jiříště.....	3
O spolku.....	5
Drobné památky opravené v letech 2009-2013	6
Opravy kostelů a velkých kaplí na Českolipsku v roce 2009-2013....	31
Ze života sdružení - přehled pořádaných akcí	55
Informace z vybraných akcí sdružení	57

Autorské příspěvky:

Dr.jur. Pavel rytíř Vencelius z Bochova na Třebušíně - drobné památky, erby a jeho potomci	77
Co bylo právě před 100 lety uloženo do schránky v kopuli barokní kaple Navštívení Panny Marie ve Velkém Grunově?	94
Zaniklé kapličky podél cesty do Okřešic.....	102
Rok 2014 - 20 let od revitalizace první historické budovy v Kuřívodech	107
Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska	115

Obrázek na titulní stránce: reliéf Útěk sv. Rodiny do Egypta u Mařeniček.

Úvodní slovo

Uplynulo již 6 let od roku 2008, kdy jsme vydali poslední almanach našeho občanského sdružení. Za tu dobu se mnoho změnilo, již nejsme občanské sdružení, ale spolek, proměnily se řady našich členů, podařilo se dokončit mnoho oprav drobných i větších památek. V roce 2011 se podařilo znovuvysvěcením dokončit opravu kaple sv. Valentina v Novém Šidlově u Zákup, která je naším majetkem, pronajali jsme si kostely sv. Jana Křtitele v Breně u Zákup a kostel sv. Petra a Pavla ve Volyni u Výsluní v Krušných horách, aby mohla pokračovat jejich záchrana. Podařilo se nám vydat k 10. výročí vzniku našeho spolku publikaci Drobné památky v České Lípě, která zachycuje jak drobné památky na katastrech Města Česká Lípa, tak i historii našeho spolku (občanského sdružení). Bohužel nás za tu dobu potkaly i smutné události - náhlé úmrtí našeho kamaráda, faráře z Bělé pod Bezdězem, s kterým jsme za uplynulých 10 let zažili mnoho pěkného při společných výletech, akcích v kostele v Bořejově i při obnově kostelů v Kruhu a v Bořejově. Památce Honzy Jiříštěho se věnuje samostatný článek našeho almanachu.

Doufám, že i tento almanach přispěje k poznání památek, které nás v krajině obklopují a které tak rychle chátrají a zanikají, a že i čtenář našeho almanachu se opět dozví něco víc o historii našeho kraje a země, kde žijeme a kde nám naši předci zanechali tolik krásného ...

Miroslav Pröller
předseda spolku Drobné památky severních Čech

Vzpomínka na Jana Nepomuka Jiříště

*Jan Nepomuk Jiříště (*6.2.1974 + 9.12.2013)*

V době Adventu 2013 nás náhle opustil farář, kapitulní děkan a kamarád Jan Nepomuk Jiříště z Bělé pod Bezdězem.

Poprvé jsme se setkali v roce 2003 na mši, která se po mnoha letech konala v kostele sv. Jiří v Chlumu u Dubé, kde jsme jako spolek pomáhali s úklidem a přípravou kostela. Honza tehdy přišel na mši pomoci faráři P. Rouskovi z Jestřebí, pod něhož chlumský kostel patří. Při rozhovoru po mši se Honza svěřil, že blízko Housky v malé osadě Bořejov stojí kostel sv. Jakuba, který je dlouhá léta nevyužívaný, zarostlý a s velmi poškozeným zbytkem inventáře. Domluvili jsme se, že se tam sejdem na brigádě, při níž křoviny kolem kostela vyklučíme a v kostele trochu uklidíme. Tím začalo naše přátelství i jeho spolupráce s naším občanským sdružením. V kostele

v Bořejově se po mnoha letech začaly konat bohoslužby, navštěvované věřícími i nevěřícími ze širokého okolí. Tradicí se stala jarní procesí na Květnou neděli, svatojakubské poutní mše s následným posezením za farou na konci července, podzimní koncerty Komorního orchestru Dvořákova kraje i rozdávání Betlémského světla 23. prosince. Postupně se naše spolupráce rozšířila o obnovu kostela sv. Vojtěcha v Kruhu, který dostal novou střechu a opravenou fasádu. Honza Jiříšče žehnal obnovené drobné památky nejen v okolí Bořejova, ale třeba i v Jizerských horách. Velmi oblíbené byly také výlety, na které jsme s ním vyráželi vždy na podzim do Jizerských hor, Českého středohoří, na Jičínsko i jinam. Honza nás vždycky provedl po památkách, které sice nebyly moc známé, ale o nichž přesto znal mnoho podrobností a vždy o nich dokázal poutavě vyprávět. Za Honzou se sjížděli lidé ze širokého okolí a při jednom ze křtů se v bořejovském kostele nečekaně objevil i tehdejší ministr zahraničí Karel Schwarzenberg. Společné večírky u Pigi a Čaroděje ve Ždírci jsou nezapomenutelné. Za 10 let spolupráce jsme toho prožili velmi mnoho a Honza nám všem bude velice chybět.

O spolku

Orgány spolku

výkonná rada:

předseda:	Miroslav Pröller
místopředseda:	Mgr. Michal Panáček
hospodář spolku:	Michaela Komersová
členové:	Mgr. Petr Haupt
	Mgr. Lída Hůrková
	Mgr. Jiří Kühn, Ph.D.
	Mgr. Jiří Stránský

kontrolní komise:

předseda:	RNDr. Tomáš Tichý
členové:	Ing. Vojtěch Král, Petra Pröllerová

Členové spolku

Jitka Belekaničová - Chomutov	RNDr. Petr Kühn - Česká Lípa
Ing. Jiřina Hájková – Kravaře	Ing. Robert Landa - Praha
Miroslav Hanzlík - Doksy	Patrik Mataj - Jablonec nad Nisou
Bc. Dana Hanzlíková - Doksy	Mgr. Michal Panáček - Česká Lípa
Mgr. Petr Haupt - Česká Lípa	Miroslav Pröller - Česká Lípa
Marie Hornychová - Skalice u Č.L.	Olga Pröllerová - Kamenický Šenov
RNDr. Naďa Hrochová - Čes. Lípa	Petra Pröllerová - Česká Lípa
PhDr. Miroslav Hudec - Česká Lípa	Jiří Rosol - Praha
Mgr. Ludmila Hůrková - Klecany	Vilemína Řežábková - Doksy
Jiří Chotívka - Stráž p. Ralskem	Miloslav Sovadina - Brno
David Chovanec - Praha	Mgr. Jiří Stránský - Cvikov
MUDr. Karel Komers - Česká Lípa	RNDr. Zdeněk Suchánek - Praha
Michaela Komersová - Česká Lípa	Mgr. Hana Tesárková - Kravaře
PhDr. Jana Kotalíková - Praha	Jiřina Tichá - Nový Bor
Ing. Vojtěch Král - Okna	RNDr. Tomáš Tichý - Nový Bor
Mgr. Jiří Kühn Ph.D. - Česká Lípa	Michal Toráň - Česká Lípa

Drobné památky, opravené v letech 2009-2013

V letech 2009 až 2013 byla dokončena oprava těchto drobných památek:

Blíževedly - kříž severozápadně od obce
Blíževedly - kříž u nádraží
Dobranov - kříž u staré silnice do České Lípy
Chotovice - kříž u výjezdu z Nového Boru na Českou Lípu
Kamenice - sloup se sochou sv. Václava
Kamenický Šenov - náhrobek Sebastiana Zeha
Kunratice u Cvikova - kříž pod Dutým kamenem
Kunratice u Cvikova - smírčí kříž
Luhov - kaplička jižně od osady
Luka - kříž na návsi
Manušice - kaplička u cesty do České Lípy
Mařenice - kaplička u cvikovské silnice
Mařeničky - reliéf Ukřižování u silnice do Trávníku
Mikulášovice - Balzerova kaple
Okřešice - Bílá kaple
Pertoltice pod Ralskem - kaplička u domu č.p. 83
Sosnová - kříž na rozcestí před Peklem
Starý Šidlov - dřevěný kříž v Novém Šidlově
Stvolínky - kříž u Dolanského rybníka
Tachov - památník obětem 1. světové války
Trávník - Samperův obrázek
Velenice - kaplička pod Velenickým kopcem
Velenice - kaplička v poli pod Brništským vrchem
Vlčí Důl - kříž východně od osady
Vrchbělá - kaplička u Vazačky

Blíževedly - kříž severozápadně od obce

Kříž stojí asi 1 km severozápadně od centra obce na levé straně silnice, vedoucí směrem na Lukov a Úštěk.

Pískovcový kříž se skládá z fundamentu, podstavce a soklu, zdobeného mělkým výklenkem pro nápisovou desku nebo obrázek. Na vrcholu je hlavice, jejíž dolní část zdobí vysazené římsy, které se směrem vzhůru rozšiřují. Do zužující se horní části hlavice je osazen kovaný kříž s korpusem Krista.

Oprava kříže, 2012 - 2013:

Před opravou byl sokl posunutý od své osy a ve výklenku na jeho přední stěně chyběla deska. Úplně chyběl také horní stupeň hlavice s kovovým křížem. Povrch pískovce byl poškozen, základové kameny památky byly rozvolněny a první stupeň fundamentu byl zasypáný a zarostlý trávou.

V průběhu opravy byl sokl vyrovnán, poškozené kamenné části byly opraveny a nově byla vysekána horní část hlavice, do níž byl osazen kovaný kříž s původním korpusem Krista, který byl nalezen při terénních úpravách. Terén v okolí kříže byl odkopán a upraven.

Památku opravil člen sdružení Vojtěch Král z Oken a samotný kříž zhotovil kovář Jáchym Florián z Vísky. Finanční prostředky poskytl p. Vojtěch Zadák z Mimoně.

Požehnání kříže

V sobotu 11. května 2013 byl obnovený kříž za přítomnosti asi 20 lidí požehnan farářem P. Rouskem z Jestřebí.

Kříž severozápadně od Blíževedel.

Blíževedly - kříž u nádraží

Kříž stojí asi 500 m severozápadně od centra obce na levé straně silnice, vedoucí směrem na Lukov a Úštěk.

Kříž je celý z umělého kamene a skládá se z dvoustupňového fundamentu, podstavce, soklu s mělkým výklenkem pro nápis a kamenného kříže s předsazeným kovaným křížem.

Oprava kříže, 2012-2013:

Před opravou byl kříž i s okolím zcela zarostlý trávou a křovinami. Kámen byl na několika místech povrchově poškozen a některé části byly odštípnuté. Ve výklenku na přední straně soklu chyběla nápisová deska a v kamenném kříži byly otvory po předsazeném kovovém kříži.

Při terénních úpravách byly nalezeny úlomky černé desky s německým nápisem, ze kterých bylo patrné, že kříž nechal postavit nějaký Franz z Blíževedel.

V průběhu prací byly poškozené části památky opraveny a na kříž z umělého kamene byl osazen nový kovaný kříž. Okolí kříže bylo vyčištěno a upraveno. Opravu provedl člen sdružení Vojtěch Král z Oken, finanční prostředky poskytl p. Vojtěch Zadák z Mimoně.

Požehnání kříže:

V sobotu 11. května 2013 byl obnovený kříž za přítomnosti asi 20 lidí požehnan farářem P. Rouskem z Jestřebí.

Kříž u nádraží v Blíževedlech.

Dobranov - kříž u staré silnice do České Lípy

Kříž stojí přibližně 150 m za obcí po pravé straně staré silnice do České Lípy, asi 400 m severně od jejího dnešního napojení na hlavní silnici Zákupy - Česká Lípa.

Na třístupňovém fundamentu stojí mohutný pískovcový podstavec, na jehož přední straně je nápis: "1543 Errichtet hier Ohne Kunst und Zier Dieses

Kreuz zum Angedenken Das Wier zu Gott und seine Lehre Denon Nachdem vom Alterthum verniecht Gm'de Dobern 1848 Aufgericht" (1543 - Zde zřízen - bez umění a ozdob - tento kříž na památku - myslíme na Boha a jeho učení - poté co byl zničen stářím - vybudován 1848 obcí Dobranov). Na podstavci je osazen kamenný kříž zužující se směrem vzhůru. Kříž má na přední straně dole nápis: "GOTT hatt geholfen GOTT hilft noch GOTT hilft wieder", v dolní rozšířené části kříže je rytý letopočet 1543 (?).

Kříž u staré silnice z Dobranova do České Lípy.

Oprava kříže, 2009:

Před opravou byl fundament zanesený zeminou a zarostlý travou, některé kamenné části byly mechanicky poškozené a nápisy byly zčásti nečitelné.

Oprava kříže byla započata vyčištěním okolí od náletových dřevin, odkopáním nánosů zeminy a odstraněním biologického napadení z přístupových schodů. Kámen byl očištěn od zelených řas a lišejníků pomocí amoniaku a peroxidu vodíku. Poté byly z kříže odstraněny nefunkční tmely, spárování a korozivní prvky zalité v olovu. Nové tmelení a spárování bylo provedeno umělým kamenem probarveným ve hmotě s odpovídající zrnitostí a pevností k původnímu kameni. Horní rameno kříže bylo doplněno přírodním materiálem. Tmely a doplňky byly imitativně barevně retušovány. Na soklu podstavce byl obnoven bílý nátěr silikátovou barvou a vytažen nápis černou barvou. Na závěr byl na povrch kamene aplikován nátěr hydrofobizací se zpevňujícím účinkem. Na kamenný kříž byl osazen plastový odlitek korpusu Krista v imitaci stříbrné barvy.

Opravu provedl restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky ve výši 29.000,-Kč poskytl Městský úřad Česká Lípa.

Chotovice - kříž u výjezdu z Nového Boru na Českou Lípu

Kříž stojí na levé straně silnice z Nového Boru na Českou Lípu, asi 100 m před napojením na silniční obchvat.

Dolní část kříže tvoří profilovaný pískovcový podstavec, na jehož přední straně je rytý nápis: ERRICHTET ZUR EHRE GOTTES VON JOSEF U. THERESIA ? IM JAHRE 1846 ????, a pískovcový sokl s mělkým výklenkem na čelní straně, do něhož je nalepen povrchově poškozený reliéf Panny Marie. Sokl završuje profilovaná pískovcová hlavice s osazeným kovaným křížem.

Oprava kříže, 2013:

Před opravou byl fundament s částí podstavce zasypán zeminou, sokl i hlavice byly povrchově poškozené a původní (zřejmě litinový) kříž chyběl. Během opravy byla zemina od soklu a podstavce odstraněna a okolí památky bylo vyčištěno. Povrchová poškození kamene byla opravena a do hlavice byl osazen nový kovaný kříž.

Opravu provedl člen sdružení Vojtěch Král z Oken, finanční prostředky ve výši 10.000,-Kč věnovalo Město Nový Bor z výtěžku hracích automatů za rok 2012.

Kříž u výjezdu z Nového Boru na Českou Lípu.

Kamenice - sloup se sochou sv. Václava

Sloup stojí u hřbitova na západním okraji obce, mezi lipami po pravé straně silnice do Zákup.

Památku sestává z dvoustupňového pískovcového fundamentu, nového betonového podstavce a pískovcového soklu, zdobeného na všech stranách rytými rámy s vykrojenými rohy a nápisy. Na přední straně je napsáno: SANCTE WENCESLAE ORA PRO NOBIS, na pravé straně: HEILIGE WENCESLAV BITTE FUR UNS, na levé straně: SVATÝ VÁCLAVE ORODUJ ZA NÁS a vzadu: OPRAVENO RENOVIERET 2009. Na soklu je osazena nová římsovitá hlavice, na kterou navazuje původní pískovcový sloup, završený novou pískovcovou římsovitou hlavicí a sochou sv. Václava.

Historie:

V článku Adolfa Kirschnera "Kamenická soutěska u Zákup v roce 1841", uveřejněném ve sborníku Mitteilungen des nordböhmisches Excursions Clubs, roč. 1908, str.293-295, je o sloupu následující zmínka: "... *Ve volné přírodě před vesnicí Kamenice stojí kamenný sloup s dobře vytesanou malou sochou sv. Václava. Před vjezdem do Zákup je vpravo kamenný výklenek s bohoslužebným nešporním obrazem a vpravo památník sv. Jana Nepomuckého, každý ve stínu dvou lip. - Nad severním horským hřebenem na pěšině do Jablonného, zvané Vysoká, spáchal ve druhé polovině osmnáctého století jistý v Zákupech narozený navrátilcec z ciziny, myslivec jménem Funke, vraždu na své milé. Přivedl si ji domů z Bavorska. Protože mu však snátek s touto cizinkou nebyl kvůli chybějícím dokladům povolen a nebylo ji možno přimět, aby svého milého opustila, ten ji sem přilákal, přepadl ji u navršené hromady kamení, uřízl jí hlavu a tu zahrabal do mraveniště; tělo odvedl do hustého křoví. Psi kolemjdoucího řezníka mrtvolu našli; hlava byla vyhrabána liškou. Mrtvola nešťastnice byla pohřbena u sochy sv. Václava. Pachatel hrozné vraždy zmizel. ..."*

Oprava sloupu, 2009:

Před opravou byl na místě pouze hlínou zanesený původní pískovcový sokl. Při odkopání zeminy v roce 2005 jsme ještě našli původní, na několika místech mechanicky poškozený pískovcový sloup. Protože v té době nebyly na opravu památky peníze, byl sloup deponován u p. Chudoby v Zákupech.

Ještě téhož roku správce

Městských lesů Zákupy p. Jirotky osadil pískovcový sokl na betonový podstavec a do soklu zasadil kovový kříž. Při pozdějším jednání s p. Jirotkou a Městským úřadem Zákupy se ale nakonec podařilo získat finanční prostředky na obnovu sloupu do podoby, odpovídající původnímu vzhledu. V rámci provedené obnovy byly sokl s fundamentem vyjmuty a opraveny, byl vybetonován podstavec, z pískovce nově vysekány obě hlavice a vytvořen výdusek sochy sv. Václava z umělého kamene. Všechny části byly poté na původním místě opět sestaveny a okolí památky bylo vyčištěno. Opravu sloupu se sochou provedl restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy.

Sloup sv. Václava u Kamenice

Kunratice u Cvikova - kříž pod Dutým kamenem

Kříž stojí uprostřed pastviny mezi Kunraticemi u Cvikova a Dutým kamenem v místě, kudy kdysi vedla polní cesta.

Oprava kříže, říjen 2012:

Před opravou byla pískovcová hlavice povalena a poškozena, litinový kříž byl zlomený.

Během opravy byl opraven pískovcový podstavec a hlavice, která byla osazena zpět na sokl. Na spodní díl zlomeného litinového kříže osazeného do hlavice byl připevněn nový litinový kříž s korpusem Krista. Okolí kříže bylo vyčištěno a bylo odstraněno torzo zlomeného kaštanu.

Finanční prostředky poskytl Česko-německý fond budoucnosti. Opravu provedl člen o.s. Jiří Chotívka z Kunratic u Cvikova ve spolupráci s obcí a místními dobrovolníky.

Kříž pod Dutým kamenem.

Kunratice u Cvikova - smírčí kříž

Kříž stojí v horní části obce vpravo od silnice do Mařenic, asi 250 m severně od hlavní silnice u odbočky místní komunikace a polní cesty do Drnovce. Kříž je z hrubě opracovaného pískovce a chybí mu horní rameno.

Historie:

Podle staré obecní kroniky stál kříž kdysi u cesty k Polním domkům někde mezi hlavní silnicí a úpatím Jezevčího vrchu. Podle pověsti označoval místo, kde se dva řezniční učni ve sporu o koupí telete navzájem zabili. Později byl kříž přemístěn blíže k silnici do Jablonného v Podještědí.

V roce 2006 byl povalený kříž nalezen p. Tomášem Novákem z Prahy v křovinami zarostlém zářezu zrušené železniční tratě u bývalého přejezdu asi 1,5 km za Kunraticemi směrem na Jablonné.

Oprava kříže, 2009-2011:

Na nalezený smírčí kříž nás upozornil člen sdružení Jirka Kühn. Spojili jsme se proto s naším příznivcem Jiřím Chotívkou z Kunratic, který v roce 2009 zorganizoval převoz kříže z místa nálezu na svou zahradu a zahájil jednání s námi a s obcí o novém umístění kříže. Jeho iniciativou se podařilo najít vhodné místo na prostranství s lavičkou v horní části obce. Pan Chotívka

nechal v srpnu 2011 ve spolupráci s obecním úřadem zhotovit nerezovou destičku s textem o kříži a s dalšími pomocníky kříž osadili na zvoleném místě do betonového základu s nerezovým trnem. Před křížem umístili tabulku s textem a upravili nejbližší okolí.

Smírčí kříž v Kunraticích u Cvikova.

Luhov - kaplička jižně od osady

Kaplička stojí asi 300 m jižně od osady pod náspem železniční vlečky, vedoucí z Brniště do areálu firmy DIAMO ve Stráži pod Ralskem. Dříve kolem ní vedla polní cesta, která je dnes již zaniklá.

Obdélná kaple s výklenkem a mělkou nikou ve štítě.

Kaplička jižně od Luhova

Oprava kapličky, 2008-2009:

Před opravou měla kaplička opadanou omítku, střecha byla poničená a provizorně zajištěná latěmi s položenými betonovými taškami (poničenou střechu zakryl v 90. letech 20. století mimoňský farář V. Horniak), okolí kapličky bylo zarostlé.

Během opravy bylo na střeše uděláno nové laťování, pokryté bobrovkou. Kaplička byla omítnuta, vymalována bílou a červenou barvou, do podstřešní niky byl osazen dřevěný křížek. Okolí památky bylo vyčištěno.

Opravu kapličky provedl člen sdružení ing. Vojtěch Král z Oken, finanční prostředky ve výši 50.000,-Kč poskytla Nadace Občanského fóra.

Luka - kříž na návsi

Kříž stojí na severní straně návsi v obci Luka, asi 5 km jižně od Doks.

Na třístupňovém betonovém fundamente stojí pískovcový podstavec čtvercového půdorysu, který má na všech stranách ryté rámy a v předním rámu je vyrytý nápis ANNO 1834. Podstavec přechází v užší sokl, který má na přední a zadní straně dole propadlá "zrcadla" a po stranách vystouplé čtvercové plochy s obloukem v horní části. Nahoře jsou na všech stěnách soklu mělké obloukovitě završené výklenky s otvory po osazení plechových či dřevěných tabulek s nápisy nebo spíše s malovanými obrázky. Římsovitá hlavice sestává ze dvou částí, z nichž dolní je širší a římsy se na ní směrem vzhůru rozšiřují. Horní část hlavice je užší a je do ní osazen litinový kříž.

Kříž na návsi v Lukách.

Oprava kříže, říjen 2011:

Před opravou byly rozpadlé výplně spár v betonovém podstavci, pískovcové části památky byly mechanicky i povrchově poškozeny a litinový kříž byl zkorodovaný.

Během oprav byl pískovec očištěn od druhotných nánosů a nátěrů, umělým kamenem byla opravena poškozená místa, fundament byl vyspárován a litinový kříž byl povrchově natřen. Na podstavci byl odhalen nápis s letopočtem.

Opravu provedl člen občanského sdružení Vojtěch Král z Oken a uhradil ji Obecní úřad Luka.

Manušice - kaplička u cesty do České Lípy

Kaplička stojí asi 800 m jihovýchodně od obce na levé straně polní cesty do České Lípy.

Oprava kapličky, září 2012:

Kaple byla obnovena na náklady města Česká Lípa kolem roku 2002, ale v pozdější době došlo k poškození fasády a ohnutí mříže ve výklenku. Fasádu a mříž na náklady občanského sdružení opravil člen sdružení Kamil Ešner z České Lípy. Žádost o příspěvek na pokrytí nákladů ve výši 4.000,-Kč byla městem Česká Lípa zamítnuta.

Kaplička u cesty z České Lípy do Manušic.

Mařenice - kaplička u cvikovské silnice

Kaplička stojí mezi 2 lipami na pravé straně silnice do Trávníku asi 300 m za Mařenicemi.

Čtvercová zděná kaple s jednoduchým klenutým vstupem a malou nikou v trojúhelníkovém štítě.

Historie:

V mařenickém farním soupisu křížů a kaplí je o památce uvedeno: "Kamenná kaple, uzavíratelná, nyní otevřená, krytá šindelem. Uvnitř je na dřevě malovaný obraz Ježíše, Marie a Josefa. Zřizovatel není znám. Kaple stojí na cestě do Cvikova vpravo, na pozemku Franze Tischera, sedláka v Mařenicích č.p. 109. Bez nápisu. Udržuje majitel pozemku a slibuje závazek."

Ještě v 80. letech 20. století kaplička stála. Zcela zanikla na počátku 90. let 20. století, kdy někdo rozkradl poslední zbytky obvodových zdí z pískovcových kvádrů.

Kaplička u silnice z Mařenic do Cvikova

Oprava kapličky, 2009:

Na obnovu této kaple, která byla významným krajinným prvkem, jsme dlouho hledali finanční prostředky. Teprve v roce 2008 se nám podařilo získat grant Nadace Občanského fóra ve výši 50.000,-Kč a částkou 20.000,-Kč na opravu přispěla MUDr. Hana Adamcová z Prahy. Díky těmto finančním prostředkům jsme mohli na jaře 2009 obnovu kaple zahájit.

Nejprve byla odkopána zemina a odkryty původní základy kaple, na kterých byla zcela nově vystavěna přibližná kopie původní kapličky. Byly obnoveny původní římsy, kaplička byla omítnuta, vymalována a na střechu byly upevněny latě, pokryté bobrovkou. Okolí kapličky bylo vyčištěno.

Práce na obnově kaple provedl člen sdružení Kamil Ešner z Nového Boru.

Mařeničky - reliéf Ukřižování u silnice do Trávníku

Výklenek s reliéfem je umístěn v pískovcové skále přibližně 30 m vlevo od silnice z Mařenic do Trávníku, asi 150 m za křižovatkou s místní silničkou z Mařeniček k ústavu sociální péče v Antonínově údolí.

Půlkruhovitě zaklenutý ve skále vysekaný výklenek pro sošku je vyzděný a bíle vymalovaný. Nad výklenkem se nachází rozsáhlý reliéf Ukřižování, doprovázený květinovým motivem a reliéfy andělů. Reliéf je zastřešen dřevěnou stříškou, podepřenou dvěma dřevěnými sloupky.

Reliéf Ukřižování u silnice z Mařenic do Trávníku

Oprava reliéfu, 2009:

Před opravou byla omítka výklenku poškozená a v jeho zadní části byl proražen otvor do chodby starého vodního náhonu, vyraženého uvnitř skály. Reliéf byl zanesený mechy a jehličím, po původní stříšce zůstaly pouze zářezy ve skále.

Během opravy byl výklenek dozděn a vymalován, reliéf byl očištěn a k jeho ochraně byla vybudována nová dřevěná stříška. Nanesená zemina od paty skály byla odkopána.

Opravu provedl restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy, finanční prostředky poskytl Lesy ČR z Programu 2000.

Mikulášovice - Balzerova kaple

Kaple stojí v Mikulášovicích na obecní parcele č.5024/4 nad zářezem železniční tratě po levé straně silnice na výjezdu z Mikulášovic na Dolní Poustevnu.

Historie:

Kaplička byla postavena v roce 1724, stála na pozemku patřícímu k nedaleké zemědělské usedlosti sedláka Vogla. Kaple byla zasvěcena matce Boží, Panně Marii. Každoročně se tu v květnu konaly májové pobožnosti. Kaple byla udržována pravděpodobně až do počátku 60. let 20. století, poté byla zřejmě úmyslně zdemolována.

Balzerova kaple v Mikulášovicích

Oprava kapličky, srpen-říjen 2012:

Kaplička byla zdokumentována při pasportizaci drobných památek, kterou občanské sdružení provádělo pro o.p.s. České Švýcarsko. Na základě podané žádosti v r. 2011 obdrželo sdružení dotaci od Nadace VIA z Prahy ve výši 50.000,-Kč. Město Mikulášovice, jako majitel pozemku a kaple věnovalo na její obnovu částku 25.000,-Kč.

Před obnovou zbývalo z kapličky pouze torzo obvodových zdí. Během obnovy byla vytřídněna suť v okolí kaple a jednotlivé architektonické části. Zachovalé obvodové zdi kapličky byly očištěny. Původní kamenné ostění

dveří, včetně nalezeného klenáku s letopočtem vzniku kaple 1724 a kamenné římsy byly osazeny na původní místo. Byl namontován nový dřevěný krov a na latě položeny střešní tašky - bobrovky. Obnovena byla vnitřní a vnější omítka. Omítka byla uvnitř a na přední vnější části kaple nabílena. Upraveno bylo bezprostřední okolí kaple a ořezány vedle stojící lípy. Město také svými pracovníky zajistilo odstranění zeminy z původního schodiště vedoucímu ke kapli. Místní občané osadili do kapličky nový svatý obraz a dřevěný kříž. Obnovu kaple velmi zdařile provedl člen občanského sdružení Ing. Vojtěch Král z Oken u Doks.

Znovuvysvěcení kapličky

V sobotu 10. listopadu 2012 se konalo slavnostní znovuvysvěcení obnovené kaple, které provedl farář z Dolní Poustevny R. D. Jacek Kotisz. Znovuvysvěcení se zúčastnilo kolem 40 místních obyvatel, včetně starostky Mikulášovic Ing. Miluše Trojanové a místního kostelního sboru. Způsob a provedení opravy byl vysoce oceněn, několik přítomných také zavzpomínalo na kapličku, kterou pamatovali ještě v původním nepoškozeném stavu.

Okřešice - Bílá kaple

Kaple stojí na křižovatce lesních cest asi 750 m jižně od Okřešic. Jedná se o klasickou výklenkovou kapli pro svatý obraz.

Bílá kaple u Okřešic

Historie:

Kaple byla postavena v roce 1750 na staré silnici, která byla až do vybudování pozdější císařské silnice hlavní dopravní trasou z České Lípy přes Okřešice a Srní do Doks.

V 90. letech 20. století byla kaple na náklady města Česká Lípa obnovena, ale o několik let později byla vandalsky posprejována.

Oprava kapličky, září 2012:

Protože se město nepodařilo přimět k opravě posprejované fasády, ujalo se toho naše občanské sdružení. Bílý nátěr kaple ve třech vrstvách obnovil v září 2012 člen sdružení Kamil Ešner z České Lípy. Žádost o proplacení nákladů ve výši 3.000,-Kč město Česká Lípa zamítlo.

Pertoltice pod Ralskem - kaplička u domu č.p. 83

Kaplička stojí na severovýchodním okraji obce u domu č.p. 83.

Čtvercová kaplička, vystavěná z pískovcových štuků a cihel, má malý vnitřní prostor pro klekátko a nad vchodem je modře vymalovaná nika pro sošku. Dřevěné vstupní dveře jsou v horní polovině laťované. Střecha je krytá bobrovkou a na vrcholu hřebene je vpředu kovaný křížek. Po stranách kapličky stojí dvě mohutné lípy.

Kaplička u domu č.p.83 v Pertolticích pod Ralskem.

Oprava kapličky, 2013:

Před opravou byla kaplička značně poškozená, střešní tašky byly zčásti zničené, fasáda opadaná a poškozené dřevěné vstupní dveře byly vyvrácené. V průběhu opravy byla opravena střecha a vrcholový kovaný křížek, obnovena fasáda a laťované dřevěné dveře. Okolí kapličky bylo upraveno. Opravu památky provedl člen sdružení Vojtěch Král z Oken u Doks. Finanční prostředky ve výši 40.000,-Kč darovala Nadace VIA z Prahy a částku 9.000,-Kč zaplatila obec Pertoltice pod Ralskem.

Sosnová - kříž na rozcestí před Peklem

Kříž stojí na hlavním rozcestí uprostřed Obecního lesa asi 600 m severozápadně od obce a 1 km jižně od českolipské místní části Dubice. Podstavec se skládá z fundamentu a soklu, který má na přední straně nahoře připevněnou ozdobnou litinovou kartuši s barvou provedeným nápisem: "OPRAVENO LP 2009". Na hlavici s do stran vysazenými římsami je osazen litinový kříž.

Kříž u Sosnové na rozcestí před Peklem

Oprava kříže, 2009:

Před opravou byly pískovcové části památky mechanicky poškozeny, původní hlavice a kříž chyběly. Místo hlavice byla na soklu umístěna betonová kostka, do které byl osazen malý kovový křížek. Během opravy byl podstavec vyrovnán do vodorovné polohy. Druhotné nátěry a nevhodné tmely byly odstraněny včetně nepůvodní náhražky hlavice

s křížkem. Litinová kartuš byla vyjmuta a očištěna od podrezlého nátěru, nově byla povrchově upravena s antikoroziními a vrchními barevnými nátěry. Tmelení a spárování bylo provedeno umělým kamenem probarveným ve hmotě s odpovídající zrnitostí a pevností k původnímu kameni. Na sokl byla osazena nová římsovitá hlavice, vysekaná z přírodního pískovce, a do hlavice byl vsazen litinový kříž.

Opravu kříže provedl Martin Mikolášek ze Svoru, finanční prostředky ve výši 50.000,-Kč poskytl Městský úřad Česká Lípa.

Na podzim 2009 byl obnovený kříž povalen a poškozen nákladním autem.

Starý Šidlov - dřevěný kříž v Novém Šidlově

Kříž stojí u polní cesty, procházející Novým Šidlovem, naproti domu č.p. 27. Dřevěný kříž s malou tabulkou s letopočtem "L.P. MMXII" je osazen v hranolovém pískovcovém podstavci s jednoduchou římsou na čelní straně.

Dřevěný kříž v Novém Šidlově.

Oprava kříže, 2012:

Z původní památky se dochoval pouze pískovcový podstavec, do kterého byla zapuštěna patka ulomeného litinového kříže.

Pískovcový podstavec byl opraven a po odstranění ulomené litinové patky do něj byl osazen nový dřevěný kříž s nápisovou tabulkou. Okolí kříže bylo prořežáno od křoví a uklizeno.

Finanční prostředky věnovala firma CN Finance s.r.o. z Prahy. Opravu provedl člen občanského sdružení Kamil Ešner z České Lípy.

Stvolínky - kříž u Dolanského rybníka

Kříž stojí asi 800 m jihovýchodně od Malého Boru u cesty, vedoucí po břehu Dolanského rybníka směrem do Holan.

Oprava kříže, 2011

Z původního kamenného soklu se dochovalo pouze několik pískovcových zlomků a poškozený podstavec, který mohl být jako jediný použit při obnově památky.

Pískovcový podstavec byl opraven a doplněn o nově vytesaný sokl s hlavicí, do které byl osazen nový kovaný kříž. Památka stojí na nově vybetonovaném fundamentu.

Finanční prostředky byly získány od nadace VIA z Prahy z prostředků České spořitelny ve výši 33.333,-Kč. Obnovu provedl Martin Mikolášek ze Svoru.

Kříž u Dolanského rybníka

Tachov - památník obětem 1. světové války

Památník stojí v centru obce.

Památník se skládá z pískovcového podstavce a sochy anděla v životní velikosti, nesoucí v rukou vavřínový věnec.

Oprava památníku, 2009:

Před opravou měl anděl uražené obě paže s vavřínovým věncem a na podstavci chyběla nápisová deska, na které byla zřejmě uvedena jména občanů Tachova, padlých v 1. světové válce.

Oprava památníku byla započata očištěním kamene od biologického napadení zelenými řasami, lišejníky a mechy pomocí amoniaku a peroxidu vodíku. Nefunkční tmely byly odstraněny, dále bylo provedeno lokální zpevnění a injektáž prasklin. Poté byla zhotovena nová deska s nápisem: OBĚTEM PRVNÍ SVĚTOVÉ VÁLKY - DIE OPFER DES WELT KRIEGES 1914-1918.

Tmelení a spárování bylo provedeno umělým kamenem probarveným ve hmotě s odpovídající zrnitostí a pevností k původnímu kameni. Chybějící ruce s vavřínovým věncem byly nejprve domodelovány ve snímatelném materiálu a pak převedeny do kamene. Doplněk byl přilepen na čepy z nerezové oceli. Na závěr byl kamenný povrch pomníku opatřen hydrofobním nátěrem.

Finanční částku ve výši 50.000,-Kč poskytl Krajský úřad Libereckého kraje, opravu provedl restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy.

Památník obětem 1. světové války v Tachově

Trávník - Samperův obrázek

Obrázek visí na vzrostlém buku, stojícím v nejvyšším místě lesní silničky, vedoucí od Milštejna k přehradě Naděje, po její levé straně.

Na dřevěné desce se stříškou je kříž a původní německý text "*Betracht o Mensch, wie mir der Tod so unverhofft tut kommen, frisch und gesund, auch ohne Not, mir's Leben hat genommen. Anno 1819 schnellt ein Baum ein'n Klippel in die Luft, und führt von dieser Erde Raum mich in die*

Totengruft. Franz Samper aus Hoffnung." s českým překladem: "Pomni člověče, že smrt přichází někdy znenadání. Jsi svěží, zdrav a dobře se ti vede, ona tě však zkosí bez váhání. LP 1819 když strom jsem tady kácel, jedno poleno se vymrštilo a ze světa do hrobu mě náhle sprovodilo. Franz Samper, Naděje."

Historie:

Obrázek připomíná neštěstí z roku 1819: Dřevorubec Franz Samper tu se dvěma syny kácel strom, při jehož pádu na zem se vymrštila volně ležící větev a mladšího syna udeřila do prsou tak nešťastně, že ho na místě zabila.

Na plechu malovaný obrázek Sv. Trojice s veršovaným popisem neštěstí byl až do 2. světové války umístěn asi 600 m severozápadně od Milštejna při cestě na Kobylu. Po válce ale obrázek zanikl a teprve 3. října 2004 byla na vzrostlém buku u cesty nad Milštejnem osazena nová pamětní deska s původním německým textem a jeho českým překladem od truhláře Andrease Preschera z Grossschönau.

Dne 24. května 2010 byl buk s obrázkem vyvrácen větrnou smrští a poničená deska zůstala ležet pod kmenem stromu. Po jeho rozřezání byl obrázek lesními dělníky uvolněn a členové sdružení Jirka Kühn s Nad'ou Hrochovou jej odvezli k Mírkovi Pröllerovi, který zajistil opravu.

V sobotu 6. května 2012 pověsili členové sdružení Patrik Mataj, Míša Komersová a Jirka Kühn obnovený obrázek na jeden z buků u cesty.

Obnova obrázku, 2011-2012:

Dubová deska obrázku byla prasklá a samolepka s textem na ní byla v místě praskliny poškozená. Poničená byla také stříška a upevňovací sloupek pod obrázkem.

Nový obrázek byl zhotoven přesně podle původního, pouze nápisy byly provedeny tučnějším písmem. Původní stříška byla přebroušena, natřena olejovou lazurou a opatřena oplechováním, které je rovněž původní. Deska byla mořením barevně sjednocena se stříškou, takže je o něco tmavší a bílý text na ní je díky tomu výraznější. Důvodem moření byla také skutečnost, že dubové dřevo ve vlhkém prostředí zpravidla hodně ztmavne. Text byl natištěn syntetickou barvou a nakonec byla celá deska několikrát přelakována

Samperův obrázek.

syntetickým lakem na dřevo. Zadní sloupek, spojující obrázek se stromem, byl vyroben ve stejném duchu jako ten původní, ale je trochu delší. U původního byly díry příliš blízko u okraje, a proto docházelo k rychlejší hnilobě. Nový obrázek zhotovil Patrik Mataj z Jablonce nad Nisou.

Velenice - kaplička pod Velenickým kopcem

Kaplička stojí na severním svahu Velenického kopce po pravé straně místní komunikace, vedoucí po východním okraji obce k silnici do Brniště. Vedle kaple je malý rybníček.

Kaplička má na přední straně malý vstupní prostor s výklenkem pro obraz. Na vnějších rozích kapličky jsou vystouplá pole se dvěma římsovitými hlavicemi v horní části. Horní hlavice přechází v profilovanou podstřešní římsu. Na předním štítě je nika pro sošku.

Kaplička pod Velenickým kopcem.

Oprava kapličky, říjen 2011:

Před opravou byla kaplička velmi poškozená - omítka byla opadaná, římsy poškozené a polovina střechy úplně chyběla. Okolí kapličky bylo zarostlé. Během opravy byly dozděny chybějící části a opraveny římsy, kaplička byla nově omítnuta a vymalována v kombinaci bílé a žluté barvy. Na střechu byly položeny nové latě zakryté bobrovkou.

Z výklenku pro obraz byla vyjmuta stará dřevěná deska, na jejíž zadní straně byly objeveny ručně psané nápisy z roku 1846, které budou přeloženy.

Opravu kapličky provedl člen občanského sdružení Kamil Ešner z České Lípy, finanční prostředky byly získány z grantu Nadace Občanského fóra.

Velenice - kaplička v poli pod Brnišťským vrchem

Kaplička stojí v poli severně od obce u zaniklé cesty, vedoucí z Velenic přes Orlí vrch k úpatí Brnišťského vrchu. Stojí na parcele č. 650 v k.ú. Velenice u Zákup, jejímž majitelem je Zemědělské obchodní družstvo Brniště.

Obdélná kaplička z pískovcových kvádrů má trojúhelníkový štít a v klenutém vnitřním prostoru je výklenek pro obraz.

Oprava kapličky, léto 2010:

Před opravou byla kaplička v dezolátním stavu - omítky byly opadané, střecha částečně chyběla a okolí bylo zarostlé.

V roce 2010 se nám podařilo získat na opravu kapličky dotaci ve výši 71 450,-Kč od Nadace VIA. Díky tomu mohla být celá kaplička v letních měsících očištěna a připravena na omítku, poškozené pískovcové římsy byly opraveny, ošetřeny impregnací a zbytky staré střechy byly odstraněny. Potom byl sestaven nový krov, na nějž byla položena krytina z bobrovky, vnitřní i venkovní stěny byly omítnuty, vyštukovány a vymalovány. Nakonec bylo upraveno okolí památky.

Opravu kapličky provedl člen občanského sdružení Kamil Ešner z Nového Boru.

Kaplička u Velenic pod Brnišťským vrchem

Vlčí Důl - kříž východně od osady

Kříž stojí mezi dvěma vzrostlými kaštaný na okraji pastviny asi 150 m od východního konce osady. V minulosti kolem něj vedla polní cesta do Zákup.

Podstavec památky sestává z dvoustupňového fundamentu a podstavce, který je v horní části římsovitý a na přední straně má nečitelný odtesaný nápis. Kamenný sokl je v dolní i horní části po stranách rozšířen volutami a nápis na jeho přední straně je rovněž odtesaný. Na soklu je osazena hlavice s římsami, vysazenými do stran a vystouplým reliéfem mušle na přední straně. Do vrcholu hlavice je zasazen kovaný kříž s malovaným plechovým korpusem Krista, pod korpusem je tabulka s nápisem: ORA PRO NOBIS a nad korpusem tabulka s nápisem INRI.

Oprava kříže, 2009:

Před opravou byly kamenné části památky na některých místech mechanicky poškozené, kovaný kříž byl zrezivělý a korpus Krista zcela chyběl.

Během opravy byly chybějící kamenné části doplněny umělým kamenem, povrch pískovce byl očištěn, zpatinován a byla provedena hydrofobizace kamene. Kovaný kříž byl natřen a doplněn o nový malovaný korpus Krista.

Opravu provedl restaurátor Jan Fedorčák z České Lípy, korpus Krista namalovala členka sdružení Irena Gosmanová ze Ždírcce. Finanční prostředky poskytl Městský úřad Česká Lípa.

Kříž východně od Vlčího Dolu

Vrchbělá - kaplička u Vazačky

Kaplička stojí asi 1 km severozápadně od Bělé pod Bezdězem mezi hlavní silnicí do Doks a bývalými kasárnami "Vazačka". Dříve kolem ní vedla polní cesta z Bělé směrem k Bezdězu, dnes je zde jen pole a po stranách kapličky rostou dva mohutné kaštany.

Kaplička u Vazačky nedaleko Bělé pod Bezdězem.

Oprava kapličky, květen-říjen 2012:

Před opravou byla fasáda zcela opadaná, ve výklenku chyběl svatý obraz a vrcholový kovaný kříž. Okolí kapličky bylo neupravené a zarostlé.

Během opravy byla zajištěna statika kaple, byla obnovena fasáda s bílým nátěrem. Na vrcholu kaple byl obnoven pískovcový soklík s malým kovaným křížem. Do výklenku byl osazen ručně malovaný obraz Panny Marie. Po stranách stojící kaštany byly prořezány, okolí kapličky bylo upraveno.

Finanční prostředky na opravu kaple byly získány z grantu Nadace Občanského fóra a část prostředků věnovalo Město Bělá pod Bezdězem. Opravu kaple realizoval člen sdružení Vojtěch Král z Oken, obraz do výklenku namalovala jeho dcera Balbína Králová.

Opravy kostelů a velkých kaplí na Českolipsku v letech 2009 - 2013

Michal Panáček

Boreček - Kaple sv. Huberta, sv. Eustacha a sv. Jiljí

(Vojenské lesy a statky)

Původně barokní drobná hranolová stavba s valbovou střechou, upravená kolem roku 1904 ze zbytků kostela.

Stav kaple byl již delší dobu velmi špatný, v minulosti byla opravena střecha položením provizorní krytiny z asfaltového šindele. V roce 2012 byly učiněny první přípravné kroky k obnově kaple a záchraně barokní malby iluzivního oltáře na východní stěně.

V roce 2013 byla zahájena kompletní obnova kaple. Obnoveny byly všechny vnější omítky včetně fasádního nátěru a položena nová střešní krytina z eternitových šablon. Finanční prostředky byly získány od vlastníka (120 tis. Kč) a od Nadace VIA (50 tis. Kč). Opravu provedl Vojtěch Král z Oken.

Boreček, kaple sv. Huberta, sv. Eustacha a sv. Jiljí - stav před obnovou a po obnově fasády v roce 2013 (všechna foto M. Panáček 2009–2013).

Bořejov - kostel sv. Jakuba

(ŘKF Bořejov - p. Jiříště/p. Škoda)

Gotický kostel přestavěný na počátku 18. století do barokní podoby s množstvím mobiliáře, nepravidelné bohoslužby.

Stav střechy kostela před zahájením oprav v roce 2007 byl havarijní. Bobrovková krytina byla dožilá, krovová konstrukce presbytáře na mnoha místech poškozená hnilobou, do kostela intenzivně zatékalo.

Bořejov, kostel sv. Jakuba po dokončení opravy střechy v roce 2009.

2009 - byla dokončena kompletní oprava střechy. Postupně byly tesařským způsobem opraveny poškozené prvky krovu a kompletně položena nová bobrovková krytina. Obnoveny byly okapní žlaby a svody a další klempířské prvky. Celkově bylo v průběhu 3 let vynaloženo 1 040 tis. Kč z velké části z dotací Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Na obnovu kostela finančně přispěla i obec Ždírec. Obnovu střechy provedl V. Král z Oken.

2010 - proběhla oprava střechy věže a obnova omítek nejvyššího patra věže v celkové výši 312 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotací Ministerstva kultury ČR (159 tis.) a Libereckého kraje (150 tis.). Opravu provedl V. Král z Oken.

V dalších letech již sdružení nebylo přizváno k pomoci při obnově kostela.

Bořejov, kostel sv. Jakuba při obnově omítek věže v roce 2010.

Brenná - kostel sv. Jana Křtitele

(ŘKF Brenná - p. Wolaňsky/pronájem DPSČ)

Velký jednolodní barokní kostel postavený v letech 1724-1726, zbytky mobiliáře byly po částečném zřícení stropu odvezeny do Zákup.

Stav celého kostela byl před zahájením oprav vlivem více než 50. let neúdržby havarijní. Eternitová krytina byla dožilá, krovová konstrukce na mnoha místech poškozená hnilobou, do kostela intenzivně zatékalo. Část stropu byla zřícená a další části byly ve velmi havarijním stavu. Nejprve muselo být přikročeno ke statickému zajištění stropu a krovu a jejich podepření těžkým trubkovým lešením. Zároveň byl kostel zakryt provizorní střešní krytinou. Postupně byly tesařským způsobem po jednotlivých úsecích opraveny poškozené prvky krovu a nosné konstrukce stropu. Důraz byl kladen na co největší zachování původních prvků, přestože jejich poškození bylo celkově enormní. Opravy kostela probíhají doposud 10 let (s výjimkou roku 2005) a celkově již bylo vynaloženo 10,2 mil. Kč z velké části z dotací Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Od roku 2011 má sdružení kostel v pronájmu, protože farnost by už jinak nechtěla pokračovat v jeho obnově.

- 2009 - byla dokončena kompletní oprava krovu střechy a konstrukce falešné dřevěné stropní klenby v celkové výši 1, 2 mil. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotací Ministerstva kultury ČR (1 mil.) a Libereckého kraje (200 tis.). Opravy kostela provádí firma Hlaváček z Litoměřic.
- 2010 - proběhla pokládka nové krytiny na cca 2/3 střechy včetně všech souvisejících klempířských prvků a dalších detailů v celkové výši 715 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR. Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.
- 2011 - byla dokončena pokládka nové krytiny na zbývajících částech střechy včetně všech souvisejících klempířských prvků a dalších detailů a byly opraveny omítky bočních volutových štítů u věže východního průčelí v celkové výši 1,2 mil. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR. Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.
- 2012 - byla zahájena stavba rekonstrukce tesařského vázaného krovu cibulové bání věže podle projektu ing. M. Volejníka. Podařilo se zrealizovat tesařskou konstrukci spodní bání po otevřenou lucernu v celkové výši 1 012 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR. Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.
- 2013 - dokončena byla tesařská konstrukce střechy věže a její horní část a část spodní úrovně byla pokryta plechovou krytinou. Provedeny byly práce v celkové výši 1 012 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR. Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Brenná, kostel sv. Jana Křtitele po dokončení opravy krovu stropu v roce 2009.

Brenná, kostel sv. Jana Křtitele po dokončení pokládky nové krytiny v roce 2011. Na dolním obrázku je detail střechy po dokončení pokládky krytiny.

Brenná, kostel sv. Jana Křtitele, stavba krovu cibulové bání věže v roce 2012.

Brenná, kostel sv. Jana Křtitele, dokončená horní část střechy věže v roce 2013.

Brenná, kostel sv. Jana Křtitele, bábň střechy věže připravená pro oplechování v roce 2013.

Dobranov, kostel sv. Jiří, předsíň s mřížemi osazenými v roce 2009.

Dobranov - kostel sv. Jiří

(ŘKF Dobranov -p. Matějka)

Středověký, v 18. století barokně upravený kostel, slouží jako depozitář, konají se v něm občasné koncerty.

V roce 2008 byla vichřicí poškozena plechová krytina střechy. Následně proběhla oprava v celkovém nákladu cca 40 tis. Kč.

2009 - do oken a dveří byly osazeny zámečnický vyrobené mříže pro zabezpečení kostela. Celková výše vynaložených nákladů 120 tis. Kč. Výrobu a osazení zajistila firma GEDOS z České Lípy.

Drchlava - kostel sv. Mikuláše

(ŘKF Pavlovice - p. Rousek)

Románsko-gotický kostel přestavěný v 18. století do barokní podoby, vyrabovaný, bez mobiliáře.

Stav střechy a stropu kostela před zahájením oprav v roce 2004 byl havarijní. Bobrovková krytina byla dožilá, krovová konstrukce na mnoha místech poškozená hnilobou, úplně chyběla střecha sakristie a zřícená byla částečně i střecha presbytáře. Do kostela intenzivně zatékalo. Částečně zřícená byla trámová konstrukce stropu. Postupně byly tesařským způsobem opraveny poškozené prvky krovu a kompletně položena nová bobrovková krytina. Obnoveny byly okapní žlaby a svody a další klempířské prvky. Zároveň byl obnovován trámový strop kostela, jehož nosné prvky jsou provázány s krovem. Celkově bylo v průběhu 7 let vynaloženo skoro 2,5 mil. Kč z velké části z dotací Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Na obnovu kostela finančně přispěla obec Chlum.

2009 - byla dokončena kompletní oprava střechy a stropu. Provedeny byly práce v celkové výši 626 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (500 tis. Kč), zbytek vynaložila farnost. Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

2010 - proběhla oprava střechy věže a obnova velkých okenic zvonového patra v celkové výši 250 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (117 tis. Kč) a Libereckého kraje (100 tis.). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Drchlava, kostel sv. Mikuláše po dokončení opravy střech a osazení nových okenic do zvonového patra věže v roce 2010.

Na obrázku vlevo je detail nové okenice zvonového patra věže v roce 2010.

Dubnice - kostel Narození Panny Marie

(ŘKF Dubnice - p. Horniak)

Velký jednodlný klenutý barokní kostel postavený na přelomu 17. a 18. století, s mobiliářem, pravidelné bohoslužby.

Stav střechy kostela před zahájením oprav v roce 2008 byl havarijní. Pálená drážková krytina byla dožilá, krovová konstrukce byla na mnoha místech poškozená hnilobou, navíc byla v minulých letech velmi neodborně opravena, což velmi přispělo k jejímu statickému narušení. Do kostela intenzivně zatékalo. Opravy kostela probíhají doposud 6 let. Postupně jsou tesařským způsobem opravovány poškozené prvky krovu a kompletně pokládána nová bobrovková krytina. Celkově již bylo vynaloženo více než 2,7 mil. Kč od Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Na obnovu kostela finančně přispívá obec Dubnice, která o kostel projevuje velký zájem.

2009 - dalším úsekem pokračovala postupná tesařská oprava krovu a výměna střešní krytiny podle projektu ing. Martina Volejníka v celkové výši 500 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (300 tis. Kč), Libereckého kraje (100 tis.) a od obce Dubnice (100 tis. Kč). Opravu provedla firma GEDOS z České Lípy.

2010 - dalším úsekem pokračovala postupná tesařská oprava krovu a výměna střešní krytiny v celkové výši 390 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (125 tis. Kč), Libereckého kraje (150 tis.) a od obce Dubnice (100 tis. Kč). Opravu provedla firma GEDOS z České Lípy.

2011 - dalším úsekem pokračovala postupná tesařská oprava krovu a výměna střešní krytiny v celkové výši 640 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (350 tis. Kč), Libereckého kraje (250 tis.) a od obce Dubnice (100 tis. Kč). Opravu provedla firma GEDOS z České Lípy.

2012 - dalším úsekem pokračovala postupná tesařská oprava krovu a výměna střešní krytiny v celkové výši 440 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (200 tis. Kč), Libereckého kraje (100 tis.) a od obce Dubnice (100 tis. Kč). Opravu provedla firma GEDOS z České Lípy.

2013 - dalším úsekem pokračovala postupná tesařská oprava krovu a výměna střešní krytiny v celkové výši 458 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (250 tis. Kč), Libereckého kraje (100 tis.) a od obce Dubnice (100 tis. Kč). Opravu provedla firma GEDOS z České Lípy.

Dubnice, kostel Narození Panny Marie po opravách krovu a pokládce nové krytiny v roce 2013. Na dolním obrázku je detail krovu.

Holany - kostel sv. Maří Magdaleny

(ŘKF Holany - p. Rousek)

Velký jednodolní klenutý pozdně barokní kostel dokončený v roce 1789 s množstvím původního mobiliáře, příležitostné bohoslužby.

Střecha kostela pokrytá asfaltovým šindelem byla dlouhodobě v havarijním stavu, do kostela intenzivně zatékalo, narušeny byly římsy, zcela dožilé byly okapní žlaby a svody. V roce 2010 byla zahájena postupná kompletní výměna krytiny.

Holany, kostel sv. Maří Magdaleny, stav krytiny na počátku roku 2010.

2010 - byla zahájena postupná kompletní výměna krytiny částí střechy nad presbytářem v celkové výši 301 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (240 tis. Kč). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

2011 - pokračovala postupná kompletní výměna krytiny částí střechy nad lodí kostela v celkové výši 351 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (100 tis. Kč) a Libereckého kraje (250 tis.). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Holany, kostel sv. Maří Magdaleny, oprava korunní římsy na jižním průčelí v roce 2013.

Holany, kostel sv. Maří Magdaleny po opravách střechy a korunní římsy na jižním průčelí v roce 2013.

- 2012 - pokračovala postupná kompletní výměna krytiny částí střechy nad lodí kostela v celkové výši 414 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (339 tis. Kč). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.
- 2013 - pokračovala postupná kompletní výměna krytiny částí střechy nad lodí kostela a oprava korunní římsy na jižním průčelí v celkové výši 270 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (100 tis. Kč) a Libereckého kraje (81 tis.). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Kruh - kostel sv. Vojtěcha

(ŘKF Kruh - p. Jiříště/p. Škoda/pronájem město Doksy)

Velký jednolodní barokní kostel postavený po roce 1724, v roce 1996 shořela střecha, bez mobiliáře.

Kruh, kostel sv. Vojtěcha při dokončování stavby nového krovu v roce 2009.

Stav provizorní střechy kostela z roku 1998 byl před zahájením oprav havarijní. Lepenková krytina byla dožilá a na mnoha místech úplně chyběla, krovová konstrukce byla na mnoha místech poškozená hnilobou, do kostela intenzivně zatékalo. Obnoveny byly koruny zdiva a provizorně zakryty schodišťová věžička a sakristie. Postupně byly tesařským způsobem

vyráběny a sestavovány jednotlivé části krovu a položena nová bobrovková krytina. Osazeny byly okapní žlaby a části svodů a další klempířské prvky. Celkově byly v průběhu 8 let vynaloženy více než 3 mil. Kč z velké části z dotací Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Na opravu kostela každý rok město Doksy věnovalo potřebné dřevo a finanční příspěvek.

2009 - byla dokončena kompletní stavba nového vázaného krovu kostela nahrazující jeho provizorní zastřešení. Provedeny byly práce v celkové výši 556 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (500 tis. Kč) a od města Doksy (50 tis.). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

2010 - proběhla pokládka nové krytiny na zbylé části střechy a kompletní obnova omítek a kamenických prvků západního průčelí v celkové výši 836 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (620 tis. Kč), Libereckého kraje (150 tis.) a od města Doksy (50 tis.). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Kruh, kostel sv. Vojtěcha po dokončení obnovy fasád v roce 2011.

2011 - sdružení nebylo přizváno k další pomoci při obnově kostela. Práce však pokračovaly obnovou všech fasád, osazením nových okenních výplní a dveří hlavního vstupu a vybudováním nového zastřešení boční předsíně, sakristie a schodišťové věžičky v celkové výši cca 800

tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (720 tis. Kč) a od města Doksy (50 tis.).

2013 - byly provedeny drobné zednické a truhlářské práce v celkové výši 48 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány od města Doksy. Opravu provedl V. Král z Oken.

Kruh, kostel sv. Vojtěcha po dokončení obnovy fasád v roce 2011. Na obrázku vpravo je detail nové okenní výplně.

Kvítkov - kostel sv. Jakuba

(ŘKF Kvítkov - p. Matějka)

Velký jednodlní zaklenutý barokní kostel postavený v roce 1726 s množstvím mobiliáře, příležitostné bohoslužby.

Stav omítek kostela před zahájením oprav v roce 2005 byl havarijní. Na mnoha místech byla omítka kompletně opadaná, jinde se loupala ve velkých krátech a plochách. Neexistovali okapní žlaby a svody. Postupně po jednotlivých etapách byl v letech 2005–2009 kompletně opraven omítkový plášť a v letech 2010–2012 vyměněna střešní krytina. Celkově byly vynaloženy více než 3 mil. Kč od Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Na obnovu kostela finančně přispívá obec Kvítkov.

Kvítkov, kostel sv. Jakuba po dokončení obnovy fasád a položení nové střešní krytiny v roce 2012.

- 2009 - byla dokončena obnova vnějšího pláště opravou omítek východního závěru a byla opravena střecha nad sakristií. Provedeny byly práce v celkové výši 540 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (100 tis. Kč), Libereckého kraje (250 tis.) a od obce Kvítkov (145 tis.). Opravu provedla firma Kabáč z Doks.
- 2010 - byla zahájena pokládka nové krytiny na střeše lodi v celkové výši 350 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (207 tis. Kč) a od obce Kvítkov (100 tis.). Opravu provedla firma Kabáč z Doks.
- 2011 - pokračovala pokládka nové krytiny na střeše lodi v celkové výši 460 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (120 tis. Kč), Libereckého kraje (200 tis.) a od obce Kvítkov (70 tis.). Opravu provedla firma Kabáč z Doks.
- 2012 - byla dokončena pokládka nové krytiny na střeše nad presbytářem v celkové výši 313 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (200 tis. Kč) a od obce Kvítkov (70 tis.). Opravu provedla firma Kabáč z Doks.

Pavlovice - kostel Nanebevzetí Panny Marie

(ŘKF Pavlovice - p. Rousek)

Velký jednodlný zaklenutý barokní kostel postavený v letech 1697–1699, bez mobiliáře, částečně slouží jako depozitář.

Pavlovice, kostel Nanebevzetí Panny Marie po dokončení opravy střechy v roce 2009.

Stav střechy kostela před zahájením oprav v roce 2004 byl havarijní. Bobrovková krytina byla dožilá, krovová konstrukce na mnoha místech poškozená hnilobou, do kostela intenzivně zatékalo. Opravy kostela probíhaly s výjimkou let 2007 a 2008 a v roce 2009 byla dokončena kompletní oprava střechy. Postupně byly tesařským způsobem opraveny poškozené prvky krovu a kompletně položena nová bobrovková krytina. Obnoveny byly okapní žlaby a svody a další klempířské prvky. Opravena byla střecha věže. Celkově bylo v průběhu 7 let vynaloženo skoro 1,7 mil. Kč z velké části z dotací Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Na část opravy poskytla dřevo obec Jestřebí.

2009 - byla dokončena oprava střechy. Provedeny byly práce v celkové výši 328 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (275 tis. Kč). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Pavlovice, kostel Nanebevzetí Panny Marie, věž po osazení nových oken zvonového patra v roce 2012.

2010 - byla položena nová plechová krytina na střeše věže v celkové výši 133 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (100 tis. Kč). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

2011 - bylo provedeno statické zajištění střechy věže a oprava podlah a přístupových schodišť ve věži v celkové výši 135 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (120 tis. Kč). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Pavlovice, detail nové okenice zvonového patra v roce 2012.

2012 - do velikých oken zvonového patra věže byly osazeny nově vyrobené kopie dřevěných okenic. Byly provedeny práce v celkové výši 202 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (150 tis. Kč). Výrobu a osazení provedla firma p. Hypše z České Kamenice.

Stvolínky - kostel Všech Svatých

(ŘKF Stvolínky - p. Rousek)

Velký halový empírový, původně gotický kostel, empírově upravený v roce 1811, bez mobiliáře.

Stav střechy kostela před zahájením oprav v roce 2004 byl havarijní.

Bobrovková krytina byla dožilá, krovová konstrukce a trámová konstrukce stropu na mnoha místech poškozená hnilobou, do kostela intenzivně zatékalo. Postupně byly tesařským způsobem opraveny poškozené prvky krovu a kompletně položena nová bobrovková krytina. Obnoveny byly okapní žlaby a svody a další klempířské prvky. Nově vyzděna musela být celá korunní římsa západního průčelí. Obnoveny byly trámové podlahy a stropy v sakristii, opravena střecha věže a zahájena celková obnova severní kaple. Celkově bylo v průběhu 9 let vynaloženo skoro 3,3 mil. Kč z velké části z dotací Ministerstva kultury ČR a Libereckého kraje. Na opravy finančně přispívala i obec Stvolínky.

Stvolínky, střecha věže kostela Všech Svatých po opravě v roce 2012.

2009 - podařilo se kompletně dokončit opravu krovu a pokládku nové krytiny na celé střeše kostela. Provedeny byly práce v celkové výši 414 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (300 tis. Kč) a od obce Stvolínky (50 tis.). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

2010 - byla zahájena oprava staticky narušené severní kaple podle projektu ing. M. Volejníka v celkové výši 263 tis. Kč. Finanční prostředky byly

získány z dotace Ministerstva kultury ČR (201 tis. Kč). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Stvolínky, kostel Všech Svatých po opravě střechy severní kaple v roce 2011. Na dolním obrázku je detail bednění pro rekonstrukci kleneb severní kaple.

- 2011 - pokračovala oprava staticky narušené severní kaple rekonstrukcí střechy a částečným dozděním kleneb v celkové výši 302 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (200 tis. Kč) a Libereckého kraje (100 tis.). Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.
- 2012 - byla opravena plechová střecha věže a obnoven její nátěr v celkové výši 122 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (100 tis. Kč). Opravu provedl V. Král z Oken.

Volyně (okr. Chomutov) - kostel sv. Petra a Pavla

(ŘKF Výsluní/ŘKF Děkanství Chomutov - p. Heger/ pronájem DPSPČ)

Menší jednolodní původně gotický kostel s klenutým pravoúhlým presbytářem upravený pozdně barokně kolem roku 1765, bez mobiliáře, příležitostně akce. Kostel byl dlouhodobě v havarijním stavu, o jeho záchranu se pokoušelo místní sdružení, které zahájilo opravu střechy nad presbytářem a sakristií. Do kostela intenzivně zatékalo dožilou krytinou nad lodí, v oknech byly pouze zbytky výplní. Sdružení bylo vyzváno k pomoci se záchranou kostela, který si posléze vzalo do pronájmu. Na opravu střechy přispělo město Výsluní.

Volyně, kostel sv. Petra a Pavla v roce 2011.

2012 - byla provedena kompletní výměna okenních a dveřních výplní v celkové výši 222 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (200 tis. Kč). Opravu provedl p. Kisza.

Volyně, interiér kostela sv. Petra a Pavla v roce 2011.

Volyně, kostel sv. Petra a Pavla po obnově okenních a dveřních výplní v roce 2012.

2013 - byla zahájena oprava střechy a krovu nad lodí kostela v celkové výši 493 tis. Kč. Finanční prostředky byly získány z dotace Ministerstva kultury ČR (394 tis. Kč), od města Výsluní a z vlastních zdrojů. Opravu provedla firma Hlaváček z Litoměřic.

Volyně, interiér kostela sv. Petra a Pavla při opravě krovu lodi v roce 2013.

Volyně, kostel sv. Petra a Pavla po opravě střechy lodi v roce 2013.

Ze života sdružení - přehled pořádaných akcí

Rok 2009

- 1.1. - Novoroční mše v Bořejově
- 17.1. - 4. bál občanského sdružení v Ráji u Holan
- 4.4. - brigáda v Bořejově
- 5.4. - Květná neděle v Bořejově
- 13.4. - Velikonoční mše v Bořejově
- 5.6. - koncert Evy Henychové v Bořejově a táborák ve Ždírci
- 24.6. - výstup na Sedlo u Úštěku po stopách B. Balbína
- 26.6. - znovuvysvěcení opravené kaple v Horkách u Dubé.
- 25.7. - Svatojakubská pouť v Bořejově
- 12.9. - výlet za pomníčky v nejdívočejších končinách Jizerských hor
- 13.9. - koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově
- 27.9. - Svatováclavské bdění v Bořejově
- 3.10. - výlet do barokní krajiny v okolí Jičina
- 25.10. - Dušičková pouť v Bořejově
- 31.10. - úklidová brigáda v Konojedech
- 5.12. - brigáda v Konojedech
- 12.12. - Adventní koncert souboru Ensemble Guillaume v Konojedech
- 23.12. - setkání u Betlémského světla v Bořejově

Rok 2010

- 1.1. - Novoroční mše v Bořejově
- 26.2. - ošetření poškozené lípy u kostela v Bořejově
- 6.3. - 5. bál občanského sdružení v Ráji u Holan
- 20.3. - brigáda v Bořejově
- 28.3. - Květná neděle v Bořejově
- 5.4. - Velikonoční mše v Bořejově
- 23.4. - svěcení obrázku sv. Jiří pod Kobylou u Svoru
- 5.6. - brigáda v Konojedech
- 12.6. - koncert v Konojedech
- 24.6. - výstup na Sedlo u Úštěku po stopách B. Balbína
- 25.6. - Svatojánský táborák v Bořejově
- 24.7. - Svatojakubská pouť v Bořejově
- 5.9. - koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově
- 16.10. - výlet po památkách v podhůří Českého středohoří
- 31.10. - Dušičková pouť v Bořejově
- 24.11. - převzetí dotace na opravu kapličky od Nadace Občanského fóra
- 23.12. - setkání u Betlémského světla v Bořejově
- 25.12. - Česká mše vánoční v Konojedech

Rok 2011

- 1.1. - Novoroční mše v Bořejově
- 10.4. - brigáda v Bořejově
- 16.4. - brigáda v Dobranově
- 17.4. - Květná neděle v Bořejově
- 24.4. - Koncert v kostele sv. Jíří v Dobranově
- 25.4. - Velikonoční mše v Bořejově
- 7.5. - brigáda u kaple sv. Valentina v Novém Šidlově
- 13.5. - Znovuvysvěcení kaple sv. Valentina v Novém Šidlově
- 28.5. - koncert v Konojedech
- 24.6. - výstup na Sedlo u Úštěku po stopách B. Balbína
- 30.7. - Svatojakubská pouť v Bořejově
- 11.9. - koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově
- 8.10. - výlet do Krušných hor
- 30.10. - Posvícení a dušičková pouť v Bořejově
- 23.12. - setkání u Betlémského světla v Bořejově

Rok 2012

- 1.1. - Novoroční mše v Bořejově
- 31.3. - brigáda v Bořejově
- 1.4. - Květná neděle v Bořejově
- 28.5. - Pondělí svatodušní v Bořejově
- 24.6. - výstup na Sedlo po stopách B. Balbína
- 28.7. - Svatojakubská pouť v Bořejově
- 23.9. - koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově
- 28.10. - slavnost posvěcení kostela a dušičková pouť v Bořejově
- 23.12. - setkání u Betlémského světla v Bořejově

Rok 2013

- 1.1. - Slavnost Matky Boží v Bořejově
- 23.3. - brigáda v Bořejově
- 24.3. - Květná neděle v Bořejově
- 20.5. - Pondělí svatodušní v Bořejově
- 24.6. - výstup na Sedlo po stopách B. Balbína
- 27.7. - Svatojakubská pouť v Bořejově
- 15.9. - koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově
- 19.10. - výlet se spolkem Patron do Jizerských hor
- 27.10. - slavnost posvěcení kostela v Bořejově
- 23.12. - setkání u betlémského světla v Bořejově
- 28.12. - Vánoční mše svatá v Bořejově

Informace z vybraných akcí sdružení

Bál občanského sdružení v Ráji u Holan

Čtvrtý a pátý bál sdružení proběhly 17. ledna 2009 a 6. března 2010 v Penzionu Ráj u Holan. K tanci hrála naše oblíbená skupina Stratos a program zpestřila venkovní ohňová šou, kterou s hudebním doprovodem předvedl Radim Lůžek. Tombola byla jako obvykle plná hodnotných cen a každý si odnesl něco na památku. Tanečníci se rozcházeli až po půlnoci. S ohledem na klesající účast členů sdružení jsme už v pozdějších letech bály nepořádali.

Ošetření poškozené lípy u kostela sv. Jakuba v Bořejově

Ve čtvrtek 23. července 2009, těsně před Svatojakubskou poutí, prošla naším krajem bouřka s prudkým větrem, který ulomil mohutnou větev asi 200 let staré lípy srdčité, stojící v centru Bořejova před kostelem sv. Jakuba. V kmeni stromu přitom vznikl asi 2 m vysoký a 70 cm široký otvor, odkrývající vnitřní dutinu. Odložená větev při pádu poškodila jeden z pískovcových pilířů hlavního vstupu v obvodové zdi starého hřbitova před kostelem.

Lípa v centru Bořejova byla zřejmě vysazena spolu se sousedním jasanem v době přestavby kostela na počátku 18. století. Mezi oběma

stromy patrně tehdy stál kříž, který ale později zanikl, a před několika lety byl pokácen i jasan, z něhož tu dodnes zůstal nepřehlédnutelný pařez.

Protože hrozilo, že podobný osud stihne i jinak zdravou a krásnou lípu, rozhodli jsme se po domluvě s místními lidmi zajistit odborné ošetření stromu. Naše sdružení proto požádalo o podporu Nadaci Partnerství, která v programu Strom života vyhlásila specializované granty na ošetřování stromů, nazvané Zdravé stromy pro zítřek. Naše žádost se dostala mezi 20 vybraných a díky tomu mohla být lípa odborně ošetřena certifikovaným arboristou Janem Svárovským.

Ošetření lípy proběhlo v pátek 26. února 2010. Počasí tomu bohužel ani trochu nepříjalo. Bylo zataženo, zima a přšelo, ale třem mladým stromolezcům jako kdyby to ani nevadilo. Lezli po stromě nahoru i dolů jako drevokocůři a korunu lípy s citem ořezali. Ořezané větve pak naštěpkovali a štěpku nechali ležet pod lípou, o pár větších polínek se postaral někdo z místních. Celá akce trvala asi 3 hodiny.

Podle názoru pana Svárovského by měla být lípa nyní v pořádku. Dutina v kmeni byla ponechána otevřená - dnes už se většinou nezakrývají, protože to spíše prospívá hnilobě při zatékání. Rána se nechává volná a strom si s ní snáze poradí sám. Ořez lípy byl proveden velmi citlivě, protože při hlubším řezu by už větve nemusely dobře obrůst.

Závěrečný úklid prostranství kolem lípy jsme provedli až po roztání sněhu při jarním úklidu kostela 20. 3. 2010. Hromada dřevní štěpky byla zčásti rozhrnuta a uhrabána kolem paty stromu a zbytek byl využit na starém hřbitově za kostelem.

Následující roky ukázaly, že ošetření stromu pomohlo a krásná vzrostlá lípa může dotvářet malebný střed Bořejova ještě dlouhá léta. Uvažujeme také o ošetření dvou mohutných jírovců, stojících u boční brány.

Květná neděle v Bořejově

První jarní akcí v kostele sv. Jakuba v Bořejově bývá obvykle bohoslužba Květné neděle, ke které se scházíme ve 14 hodin asi 2 km od Bořejova u "Žlutého kamene" na křížovatce poblíž restaurace Pod Houskou u Blatců. Ve skalním výklenku je asi od 1. poloviny 18. století umístěn velký dřevěný

kříž, který byl na podzim roku 2012 obnoven občanským sdružením Pšovka - okrašlovacím spolkem Kokořínka. U kříže se podle počasí schází kolem 20 až 40 poutníků, kterým farář Jan Nepomuk Jiříšťe vysvětlí význam Květné neděle a požehná jim jívové ratolesti, které si s sebou přinesou. Poté poutníci utvoří průvod, v jehož čele je nesen procesní kříž, a vydají se údolím a lesem vzhůru k bořejovskému kostelu, kde se k nim připojí další návštěvníci bohoslužby. Zde Honza Jiříšťe 3x udeří křížem na dveře kostela, které se otevřou, a uvnitř pak pokračuje bohoslužba čtením Pašijí. Mše v kostele se účastní obvykle 30 až 50 poutníků a po jejím skončení je ještě možné pokračovat v družné zábavě před kostelem.

Svěcení obrázku sv. Jiří pod Kobylou u Svoru

Obrázek je na vzrostlém buku mezi Kobylou a Pařezem po levé straně lesní silničky vedoucí z Rousínova na Novou Hut', asi 200 m před odbočkou ke Kaufmannovu buku.

Dřevěná deska s malovaným obrázkem a stříškou je osazena na kmeni vzrostlého buku. Obrázek byl osazen za krásného jarního dne po svatém Jiří - v sobotu 25. dubna 2009. Nápad realizovali, místo vybrali a osazení provedli Jiří Kühn, Jiří Stránský, Míša Komersová a Naděžda

Hrochová. Na práci a přípravách se podíleli také další členové sdružení a milovníci Lužických hor: desku se stříškou vyrobil Kamil Ešner a obrázek namalovala Markéta Kašparová, úpravu desky k zavěšení provedl pan Václav Semerád, lehký skládací žebřík půjčili manželé Polcarovi z Rousínova a skvělé nářadí zapůjčil majitel Dino servisu pan Jaroslav Kulhánek. Všem patří velký dík za pomoc při realizaci.

Požehnutí obrázku se konalo v pátek před svátkem sv. Jiří 23. dubna 2010. Kolem půl šesté odpoledne jsme se sešli na rozcestí pod Bouřným, odkud jsme došli asi 1 km lesem k obrázku, kde nás již čekal farář Jan Nepomuk Jiříště. Všech 19 účastníků si v krásném jarním podvečeru se zájmem vyslechlo Boží slovo i Honzovo vyprávění o sv. Jiří, doprovázené starými náboženskými písněmi, které se v lesním tichu krásně rozléhaly

a soutěžily se zpěvem ptáků, ťukáním strakapoudů i dalšími lesními zvuky. Po požehnutí bylo k dispozici malé občerstvení, při němž nám Míša Komersová přečetla pověst o obrázku a objasnila důvody, které nás k umístění obrázku pod Kobylou vedly. Asi polovina účastníků pak ještě pokračovala v zábavě při posezení v penzionu Milštejn v Rousínově.

Koncert v kostele sv. Jiří v Dobranově

Delší dobu jsme se zabývali tím, jak pomoci opuštěnému kostelu sv. Jiří v Dobranově u České Lípy. Jednali jsme s MěÚ v České Lípě, aby uvolnil finanční prostředky na zahájení opravy kostela. Nakonec místostarosta města p. Vlček přišel s nápadem, že umělecká společnost MBHB, skládající se převážně z učitelů základní umělecké školy, připraví koncert, pro který složí novou skladbu ke sv. Jiří, která bude interpretována v kostele ve svátek sv. Jiří 24. dubna 2011. Koncertu předcházela brigáda 16.4., při níž byl kostel uklizen za pomoci místních dobrovolných hasičů a obyvatel místní ubytovny pro sociálně slabé.

Koncert se konal na Velikonoční neděli 24.4. od 17 hodin. Dobrovolní hasiči zajistili zázemí - lavičky, přívod elektřiny, zvonění před a po koncertě. Dvě skautky z českolipského střediska Řetěz vybíraly dobrovolné vstupné. Kostel se naplnil přibližně 150 posluchači. Úvodní slovo měl místostarosta p. Vlček a předseda o.s. M. Pröller. Pásmo skladeb "Svatý Jiří v Dobranově" pod vedením dirigenta (a autora skladby) Marka Kučery následovalo v tomto pořadí:

1. Intro
2. Rytířské srdce, rytíři
3. Jiří a drak
4. Svatý Jiří
5. Preludium in a-moll
6. Smrtná neděle

Jednotlivé části byly propojeny textem na základě Legendy Aurey, recitátorem byl

Miroslav Kolář. Komorní orchestr a sólisty MBHB doprovázel Dětský pěvecký sbor ZŠ Sever a děti z azylového domu Jonáš Farní charity. Koncert nadchl většinu posluchačů, na dobrovolném vstupném se vybralo více jak 13.000,-Kč, které byly předány našemu obč. sdružení a budou využity ve prospěch kostela. Náklady na koncert pokrylo Město Česká Lípa.

Vysvěcení kaple sv. Valentina v Novém Šidlově

Vysvěcení kaple předcházela v sobotu 7. května 2011 brigáda, při níž se 11 členů sdružení podělilo o úklid interiéru i nejbližšího okolí kaple. Zároveň s tím jsme po obci roznesli pozvánky na znovuvysvěcení kaple. V týdnu před vysvěcením byl ještě v kapli osazen nový obraz sv. Valentina, který namalovala členka sdružení Markéta Kašparová z Nového Boru.

Samotné svěcení se konalo v pátek 13. května 2011 v 18 hodin. Za účasti 40 místních i přespolečných návštěvníků kapli slavnostně vysvětil děkan Jan Nepomuk Jiříštně z Bělé pod Bezdězem. Během příjemného večerního setkání se účastníci seznámili s historií kaple, vyslechli si krátké hudební vystoupení dcery pí. Hornychové s manželem, kteří zahráli na kytaru a saxofon, a Kristýnka s Verunkou Pröllerovy zahrály na flétny. Slavnost byla zakončena u dobrého jídla a pití.

Koncerty v Konojedech

V kostele v Konojedech proběhlo několik koncertů. V sobotu 12. prosince 2009 tady vystoupil sbor Ansamble Guillaume z Prahy, na jehož Adventní koncert přišlo okolo 60 posluchačů. Kostel se přitom podařilo nasvítit světly a vytvořit tak opravdu adventní náladu. V následujícím roce tu 12. června 2010 vystoupil skladatel a dirigent Miloš Bok s Karlovarským pěveckým sborem a Dětským symfonickým orchestrem z Karlových Var. Na repertoáru měli dílo Ludwiga van Beethovena Missa C Dur op. 86 pro sóla, sbor a orchestr. Na koncert přišlo více než 100 diváků, kteří vytvořili příjemnou atmosféru. Na Boží hod 25. prosince 2010 zde Čeští symfoničtí sólisté pod vedením Miloše Boka interpretovali Českou mši vánoční Jana Jakuba Ryby. Přestože byl venku mráz a sníh a v kostele byla velká zima, přišlo na koncert kolem 130 posluchačů.

V sobotu 28. května 2011 jsme společně s dirigentem Milošem Bokem uspořádali další koncert, na němž vystoupil Děčínský pěvecký sbor s Karlovarským dětským orchestrem při společné interpretaci Mozartovy Korunovační mše C Dur pro sóla, sbor a orchestr. V krásném počasí dorazilo téměř 200 diváků, což byla největší návštěva za dobu, kdy jsme zde pořádali kulturní akce.

Náklady na všechny koncerty byly pokryty z dobrovolného vstupného a z příspěvku Městského úřadu v Ústěku. Koncert 12.6.2010 podpořil také sponzorský dar majitele sousedního zámku p. Příbyla.

Koncert písničkářky Evy Henychové v Bořejově a táborák ve Žďirci

V pátek 5. června 2009 od 19.30 hodin proběhl v kostele sv. Jakuba v Bořejově recitál kytaristky a písničkářky Evy Henychové. Koncert se uskutečnil za krásného jarního podvečera akusticky a pouze při svíčkách za účasti asi 35 posluchačů. Po koncertě jsme se přesunuli k Ireně na zahradu do Žďirce na tradiční jarní "svatojánský" táborák, kde jsme se bavili a tančili až do hluboké noci.

Výstup na Sedlo u Úštěku po stopách B. Balbína

Pravidelně každý rok na svátek sv. Jana Křitele 24. června se vydáváme na vrch Sedlo, kam v roce 1679 (tedy před 330 lety) vystoupil se svými spolubratry Jezuity z Liběšic i vlastivědec Bohuslav Balbín, což popisuje ve své knize "Krásy a bohatství České země".

Sraz je v 19:00 hodin na lesním parkovišti nad Lovečkovicemi a obvykle se účastní 5-10 lidí. Výjimkou byl rok 2009, kdy se kvůli celodennímu dešti zúčastnil jen Mírek Pröller, který si výstup nemohl nechat ujít. Nepostradatelným účastníkem je fena Peggy. Odměnou za protáhlý výstup na vrchol

je výhled do širokého kraje při západu slunce, doprovázený čtením o Balbínově výstupu z jeho kouzelné knihy a skleničkou červeného vína. Za chladnějších večerů je možné rozdělát i malý "svatojánský" oheň pro symbolické zahřátí.

Sestup dolů je poměrně rychlý a se soumrakem nás zpravidla doprovázejí hejna světlušek.

Znovuvysvěcení opravené kaple Nanebevzetí Panny Marie v Horkách u Dubé

V pátek 26.6.2009 v 16.00 hodin byla znovuvysvěcena kaple sv. Trojice v Horkách u Dubé, a to litoměřickým biskupem Mons. Janem Baxantem, za přítomnosti starostky Města Dubá pí. Zdeňky Šepsové. Po projevech obou hostů byla kaple po pětileté rekonstrukci znovuvysvěcena.

Téměř 100 účastníků si také vyslechlo vystoupení Filipovského chrámového sboru a ochutnalo občerstvení, které zdarma připravili místní chalupáři.

Zdevastovaná kaple byla před několika lety zásluhou našeho občanského sdružení převedena ze soukromého majitele na Město Dubá. Poté si naše sdružení kapli pronajalo a zahájilo společně s městem celkovou rekonstrukci. Finančně na rekonstrukci přispěl střešní a havarijní fond Ministerstva kultury ČR, Liberecký kraj a Město Dubá. Na nová okna a dveře se složili místní chalupáři. Rekonstrukci památky provedl člen občanského sdružení Vojta Král z Oken. Vnitřní výbavu věnovala Římskokatolická farnost Dubá, pod kterou Horky patří.

Svatojakubská pouť v Bořejově

Jednou z nejoblíbenějších bořejovských akcí je Svatojakubská pouť, která se zde poprvé v novodobé historii konala 26. července 2003. Pout' začíná v 10:00 hodin mší svatou, kterou slouží farář Jan Nepomuk Jiříšně, a které se obvykle účastní 40 - 60 poutníků z blízkého i vzdáleného okolí.

Při mši 24. července 2010 byly na bočních oltářích požehnány nové obrazy Dne a Noci od Aleše Krejčí a malby Evangelistů na kazatelně od Venduly Císařovské. O rok později byl kostel ozdoben novým křišťálovým lustrem se svíčkami.

V průběhu mše 27. července 2013 v kostele opět po několika letech zazněly nově opravené varhany a farář Jan Nepomuk Jiříšně nás při té příležitosti seznámil s jejich

historií, způsobem opravy a se zvukem jednotlivých rejstříků.

Po skončení mše následuje pouťová veselice, k níž se scházíme na louce za bývalou farou, kde je více prostoru pro posezení i zábavu. Ve stánku s občerstvením je možné koupit párky, kuřata i steaky, k tomu 2 druhy piva, kávu nebo nealkoholické nápoje, pouťové perníčky i jiné sladkosti. Během dne se obvykle střídá sluníčko s dešťovými přeháňkami, ale poutníkům to na náladě neubírá a příjemné setkání se většinou protáhne až do pozdních odpoledních hodin.

V sobotu 28. července 2012 bylo součástí poutě také odpolední vysvěcení obrázku sv. Kryštofa ve skalním výklenku nedaleko Tubože.

Výlet za pomníčky v nejdivočejších končinách Jizerských hor

Na sobotu 12. září 2009 pro nás přátelé z občanského sdružení Patron připravili zajímavý výlet kolem pomníčků, rozptýlených po lesích Jizerských hor. Ačkoliv nám počasí moc nepřálo, zúčastnilo se výletu celkem 15 lidí, z nichž bylo 6 členů našeho sdružení. Z České Lípy jsme vyjžděli krátce po šesté hodině vlakem, který nás po půl osmé dovezl do Liberce. Zde nás již čekal vedoucí výletu pan Jiří Šourek, s nímž jsme pokračovali autobusem na místo srazu v Hraběticích u staré hasičské zbrojnice. Zde jsme se sešli s dalšími zájemci o lesní pomníčky, s nimiž jsme kolem deváté hodiny

vyrazili na cestu. Zatažená obloha a chladné počasí nevěstily mnoho dobrého, ale nakonec jsme byli rádi, že zůstalo jen u mlhy a mraků a téměř nepršelo.

První kroky nás zavedly do nedalekého Karlova, který býval až do roku 1829 známým poutním místem. Pověst vypráví, že zdejší sedlák jednou vyoral ze země mariánský obrázek, který pověsil na jedli nad zdejší studánkou. Když mu po nějakém čase onemocněla žena, vykoupala se ve vodě pod obrázkem a uzdravila se. Pověst o zázračné studánce se rychle roznesla po kraji a začali sem chodit poutníci ze širého okolí. V roce 1762 byla u studánky postavena dřevěná kaple a 27. června 1803 tu vysvětili novou kamennou kapli Panny Marie, která zde stojí dodnes. Požehnané místo se ale později stalo místem velkého utrpení, když v sousedním hostinci došlo v noci z 8. na 9. ledna 1903 k hromadné sebevraždě rodiny Amlerových. Místem posledního odpočinku šestičlenné rodiny se stal karlovský hřbitůvek, který jsme cestou také navštívili. Rodinný hrob je až v jeho rohu vedle hřbitovní kapličky.

Z Karlova nás další cesta lesem zavedla na hráz Josefodolské přehrady, postavené v letech 1976 - 1982 jako zdroj pitné vody pro oblast Liberce a Jablonce nad Nisou. Přehrada byla částečně vypuštěná, takže nad hladinou vyčnívalo i několik ostrůvků, které jsou jinak ukryté pod hladinou. Po hrázi přehrady jsme přešli na druhý břeh říčky Kamenice a pokračovali jsme ve stoupání do hor kolem tabulky Věry Splítkové, připomínající čtyřiatřicetiletou ženu z Liberce, která zde umrzla 28. února 1968. O kousek dál jsme minuli loveckou chatu Věčného mlčení s obrázkem sv. Huberta a po dalších 2 km jsme došli na Kristiánovskou cestu, u níž stojí pomníček Karla Jägera, který zde zahynul 27. ledna 1927 při svážení dřeva.

Od Jägerova pomníku jsme pokračovali do zamlžených lesů na vrcholu Černé hory, odkud jsme začali sestupovat po dřevěném turistickém chodníčku do sedla Holubníku. Kousek pod vrcholem jsme ale odbočili na nevýraznou stezku, vedoucí houpavou rašelinou k prostému žulovému pomníčku s pamětní deskou, postavenému na památku studenta Hanse Simmona, který si toto místo vybral k dobrovolnému odchodu ze světa

25. dubna 1930. Po návratu na cestu jsme pokračovali v sestupu mlhou až k velkému dřevěnému sloupu s malovaným obrázkem Bílé smrti v sedle Holubníku. Tento pomníček navzdory svému názvu připomíná šťastnou záchranu tří vážených libereckých občanů, zbloudilých cestou z Liberce do Ferdinandova ve večerní vánici 19. února 1909.

O kousek dál jsme přišli na Štolpišskou silnici, po níž jsme se nejprve vydali kousek k východu a po méně znatelné stezce došli ke kříži U ztraceného Pánaboha, který nepřipomíná žádnou tragickou událost a vznikl jen jako výraz zbožnosti a vděku místních obyvatel. Po návratu k Černému potoku se několik odvážlivců vydalo hledat na kamenech v jeho divokém korytě rudé hvězdy, které tu v roce 1945 vytvořili vojáci procházející Rudé armády. Krásnou památkou je nedaleko stojící Hütterův kříž, připomínající sebevraždu třiaadvacetiletého Rudolfa Hüttera z Liberce, který odešel z domova 6. dubna 1925 a dlouhých 9 let o něm nikdo nevěděl. Teprve koncem června 1934 našel hajný Krause jeho pozůstatky na místě, označeném dnes křížem.

O kousek dál jsme přišli na Richterovu cestu, po níž se kdysi dřevo ze Smědavské hory svázelo dolů do Bílého Potoka. V ostré zatáčce cesty u Šolcových skal je do nevelké skály zasazený Richterův kříž, zřízený hajným Richterem v roce 1830. Je to další z křížů, který není svázán s žádnou tragickou událostí. Od něj

jsme po cestě sestoupili asi půl kilometru k Preisslerovu kříži, postavenému na památku třiašedesátiletého dřevaře Františka Preisslera, který zde zemřel pod svými saněmi 15. prosince 1838. Poté jsme Richterovu cestu opustili a poměrně málo znatelnou vrstevnicovou stezkou jsme došli ke krásnému Schmidt-Gustlovu kříži, zasazenému do velkého žulového balvanu. Tento kříž připomíná neštěstí z 21. prosince 1907. Hajný Gustav Ressel zde byl tehdy při předávání brokovnice zasažen náhodným výstřelem do pravého kolena. Byl sice dopraven do frýdlantské nemocnice, ale ze zranění se už nevyhléčil a 16. března 1908 zemřel na otravu krve.

Za tímto křížem pokračuje kamenitá stezka po vrstevnici dále k západu, ale postupně se zhoršuje a v některých místech se téměř ztrácí.

Potůčky překonává jen po kamenech a v jednom místě je zcela přerušena sesuvem hlíny a kamení. V těchto místech jsme se zřejmě opravdu dostali do těch nejdivočejších končin Jizerských hor. Nedlouho po překonání koryta Bílého potoka se stezka stáčí po strmém svahu dolů na hustě zarůstající paseku, kde se na chvíli ztrácí docela. A právě v těchto místech se skrývaly poslední dvě památky našeho výletu. Byl to kříž Aničky Richterové, připomínající ani ne tříletou holčičku, která se až do těchto míst zatoulala 28. května 1873 a rodiče i sousedé ji tehdy marně hledali několik dní. Mrtvou ji našli teprve 1. června a lidová pověst vypráví, že místo, kde holčička leží, označil slepý poutník Weikert, kterému se o tom zdál živý sen. V houštině opodál stojí ještě starobylý žulový Augstenův pomník, připomínající Ignáce Augstena, který zde byl 17. ledna 1880 přejat a zabit svými dřevem naloženými saněmi. Od posledního pomníčku nás čekal už jen sestup do údolí ke kostelu v Bílém Potoce a pak ještě kousek po silnici na nádraží.

Celkově se výlet vydařil a dobrou náladu nám nezkazilo počasí ani náročný kamenitý terén v závěrečném úseku 22 km dlouhého putování. Někdo se snad i pokoušel v posledním potoce vykoupat, ale byly z toho nakonec jen promočené boty, které jsme z mokré trávy a borůvčí měli v té chvíli asi už všichni. Nejdůležitější bylo, že jsme do cíle dorazili bez újmy na zdraví a nezavdali tak příčinu ke stavbě nového lesního pomníčku. V příjemné společnosti Patronů jsme prožili hezký den, při němž jsme poznali několik krásných památek, které běžný turista bez průvodce jen tak snadno nenajde. Zkrátka nepřišli ani houbaři, kteří navzdory hubené sezóně nasbírali společnými silami aspoň jednu tašku hub. Z Bílého Potoka jsme vlakem odjeli do Liberce, kde jsme se s přáteli ze spolku Patron rozloučili, a dalším vlakem jsme pokračovali do České Lípy, kam jsme šťastně dorazili kolem půl osmé večer. Už v údolí za Oldřichovem v Hájích se na nás z modré oblohy usmívalo sluníčko a jenom náhorní planina Jizerských hor zůstávala zahalená v mracích, které se nás věrně držely po celý den...

Z našeho sdružení se výletu zúčastnili Jiřina Hájková, Míša Komersová, Jirka Kühn, Marie Lůžková, Patrik Mataj a Jirka Stránský.

Koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje v Bořejově

Mimořádným kulturním zážitkem je v bořejovském kostele sv. Jakuba koncert Komorního orchestru Dvořákova kraje z Kralup nad Vltavou pod vedením dirigenta Václava Mazáčka. Tento orchestr jezdí do našeho kraje pravidelně na podzimní soustředění, v jehož rámci také veřejně vystupuje na hradě Houska a v kostele sv. Bartoloměje v Doksech. Vystoupení v Bořejově se souborem domluvili naši přátelé z občanského sdružení Pšovka - okrašlovacího spolku Kokořínska, a poprvé se zde konalo 5. září 2004. Orchestr interpretuje barokní i současné skladby a jeho vystoupení tu má každoročně velký úspěch. V přední části kostela se rozmístí okolo 20 hudebníků a kostelní loď zaplní posluchači, kterých bývá 50-80. Orchestr vystupuje v Bořejově zdarma a výtěžek z dobrovolného vstupného se využívá na obnovu kostela. Po koncertě bývá čas k přátelskému setkání a popovídání u malého občerstvení před kostelem.

Svatováclavské bdění v Bořejově

V neděli 27. září 2009 se v kostele sv. Jakuba v Bořejově podruhé konalo "Svatováclavské bdění". V krásném podzimním podvečeru se v kostele sešlo 12 účastníků, aby si vyslechli čtení nejstarší slovanské legendy o sv. Václavovi, doplněné zpěvem starých českých duchovních písní. Po závěrečném požehnání jsme ještě chvíli setrvali před kostelem při malém občerstvení, Honza Jiříšče sprádal plány na další vylepšení výzdoby kostela a nakonec jsme ještě vysvobožovali ptáčka, který vlétl do jedné z varhanních píšťal a nemohl se z ní dostat ven.

Výlet do barokní krajiny v okolí Jičína

Na tradiční podzimní výlet s farářem Honzou Jiříštem jsme se v sobotu 3. října 2009 vypravili do východních Čech a to do okolí Jičína. Jako vždy nás provázelo krásné slunečné podzimní počasí. Sraz účastníků byl v 9.00 hodin ráno na návsi ve vesnici Ohařice. Naše posádka se těšila tolik, že jsme přijeli o hodinu dříve a tak jsme absolvovali ještě procházku kolem zámku Humprecht v Sobotce.

Na místě srazu se nás sešlo 20. Vyrazili jsme do obce Veliš, která byla naši první zastávkou. Na malé vyvýšenině je zde vystavěna Loreta, kterou

nechal zbudovat hrabě František Josef Šlik. Zde právě končila mše a tak jsme od jičínského p. děkana obdrželi klíče a mohli si Loretu prohlédnout. Honza nám při zapálených svíčkách přiblížil její zajímavou historii a mohli jsme se dokonce vyšplhat i na plochu střechu Lorety, odkud byl výhled směrem na Jičín.

Lesem jsme se vydali ke kapli sv. Andělů Strážců, která byla asi kilometr od Lorety, opět na místě, odkud byl pěkný výhled do okolí. Kaple je šestiboká s freskou, znázorňující Anděly strážce. Od kaple, kde nám Honza i zazpíval, jsme pokračovali do Veliše a cestou jsme ochutnávali plody z místních ovocných stromořadí. Vyšplhali jsme na dominantu místního kraje vrchol Veliše se zbytky hradu stejného jména a s nápadným observačním sloupem trigonometrického bodu z roku 1942.

Potom jsme se přesunuli auty do Ostružna, kde jsme si prohlédli kostela Povýšení svatého Kříže, kde nám Honza zahrál na varhany. Na zahradě fary nám pak předsedkyně občanského sdružení Trinitatis Societas, které se stará o kostel i faru, řekla o jejich zkušenostech z činnosti sdružení. Pokračovali jsme auty za Ostružno, odkud jsme vystoupali na zalesněný vrchol v polích, kde jsme navštívili další ze zajímavých kaplí a to kapli sv. Anny. Auty jsme pak pokračovali ještě kousek dál k trojboké kapli Svaté Trojice. Tím jsme uzavřeli putování po Šlikovských památkách a přesunuli se do Jičína, kde jsme po prohlídce děkanského kostela výlet zakončili v příjemné hospůdce.

Výlet po památkách v podhůří Českého středohoří

Na tradiční podzimní výlet jsme jeli v sobotu 16. října 2010 kvůli Honzově nemoci bez něj. Vedení výletu se tedy ujala naše místopředsedkyně Lída Hůrková. Tentokrát jsme se vrátili k původnímu modelu našich výletů a jeli jsme mikrobusem, celkem nás bylo 18. Naší první zastávkou byly Třeбенice, kde jsme si prohlédli muzeum českého granátu, umístěné v bývalém kostele z přelomu 19. a 20. století. Odtud jsme se přesunuli k rotundě v Želkovicích, zde právě probíhala rekonstrukce, takže jsme si prohlédli kostel pod lešením z venku i zevnitř. Další naší zastávkou byla Libčevs. Po zdejších, v základech románském kostele, nás provedl P. Michal, místní administrátor, prohlédli jsme si i zvonici. Pěšky jsme se z Libčevse vydali do nedalekého kostela sv. Jakuba v Lahovicích. Jedná se o bývalé poutní místo se studánkou kousek nad Lahovicemi. Kostel je téměř v troskách, zcela zarostlý v houští, volně přístupný, vybydlený a posprejovaný. Při zpáteční cestě k mikrobusu nás překvapil déšť. Přesunuli jsme se tedy do Chrámců, kde jsme měli domluvenou exkurzi v Zámeckých sadech. Po firmě nás provedla spolujatelka, ukázala nám moštárnu, palírnu i sušárnu ovoce. Na závěr prohlídky jsme si mohli koupit hruškovici či mošty

- vše v biokvalitě. Na zpáteční cestě domů jsme si ještě v rychlosti prohlédli kapli v Sinutci, která je také zdevastovaná, ale s jejíž rekonstrukcí započalo nedávno vzniklé občanské sdružení. Závěr výletu patřil posezení v hospůdce na náměstí v Kravařích.

Výlet se spolkem Patron do Jizerských hor

Na pozvání spolku Patron, který v Jizerských horách a okolí obnovuje a dokumentuje drobné památky, jsme 19. října 2013 vyjeli již na druhý výlet po těchto památkách v Jizerských horách.

Sraz byl za krásného slunečného a větrného podzimního dne na vlakovém nádraží v Oldřichově v Hájích. Sešlo se nás 9, z toho šest členů a příznivců našeho o.s. a 3 členové sdružení Patron. Po silnici jsme vyšli do Oldřichovského sedla k bývalé Hausmannově hájovně (dnes hospoda U Kozy) a odtud pokračovali po Viniční cestě. Pod touto cestou jsme mezi

žulovými balvany navštívili Effenbergerův kříž - dřevorubecký pomníček, stojící na místě, kde přišel 8.4.1950 o život dřevorubec Josef Effenberger. Dále jsme pokračovali volným balvanitým terénem dolů směrem k železniční trati, kterou jsme přešli a kousek pod ní jsme si u dnes málo využívané části staré poutní cesty do Hejnic prohlédli pomník "zabitého mládence", připomínající, že zde byl 18.7.1825 zavražděn Anton Neumann z Hejnic. Po návratu na Viniční cestu jsme došli až ke skalce s destičkou, připomínající hajného Hausmanna, který se zde v roce 1964 oběsil. Zde jsme cestu opustili a vydali se kolmo do svahu bukovým lesem, minuli jednu z nejznámějších horolezeckých skal Zvon, a náročným terénem po skalnatém hřebeni jsme došli až na zeleně značenou cestu na Poledník. Kousek pod jeho vrcholem je Langeho kříž, označující místo sebevraždy tohoto mladíka v roce 1908. Po svačině jsme pokračovali po zelené značce k Bäumelovu kříži, kde byl v roce 1842 nešťastnou náhodou smrtelně postřelen lesník Johann Bäumel z Raspenavy. Od Bílé kuchyně jsme sestoupili po modré podél Malého Štolpichu do Ferdinandova a dále po silnici až do Hejnic. Zde jsme si ještě v Centru duchovní obnovy v areálu kláštera prohlédli výstavu o občanském sdružení Patron a pak už nás čekalo jen loučení a rychlý přesun na nádraží, odkud jsme odjeli vlakem zpět domů. Výprava to byla velmi zdařilá.

Převzetí dotace na opravu kapličky od Nadace Občanského fóra

Ve středu 24. listopadu 2010 převzali zástupci našeho občanského sdružení Miroslav Pröller a Ludmila Hůrková v rezidenci amerického velvyslance v Pečkově vile v Praze dotaci, kterou jsme získali v rámci programu Opomíjené památky 2010 od Nadace Občanského fóra na opravu

kapličky ve Velenicích. Kaplička bude opravena v průběhu roku 2011 členem občanského sdružení Kamilem Ešnerem z Nového Boru.

Setkání u Betlémského světla v Bořejově

Od roku 2003 se v kostele sv. Jakuba v Bořejově konají každoroční setkání u betlémského světla. V předvečer Štědrého dne, 23. prosince, se zde o půl čtvrté scházejí nejen členové obou občanských sdružení, podílejících se na obnově kostela (Drobné památky severních Čech a Pšovka, okrašlovací spolek Kokořínska), ale také řada stálých obyvatel a chalupářů z blízkého i vzdáleného okolí.

Setkání začíná krátkou bohoslužbou, kterou slouží zdejší farář Jan Nepomuk Jiříšřtě, zpestřenou zpěvem adventních písní, koled, a obvykle i malým hudebním vystoupením. V posledních letech nám tak na flétnu a harmonium hrály Veronika a Kristýnka Pröllerovy nebo syn Tomáše Tichého. Tradičně zaznívají i kostelní varhany, které se ale v poslední době opravují.

Předvánoční atmosféru umocňuje osvětlení kostela svíčkami s betlémským světlem, které každoročně přivázejí českolipští skauti. Po skončení bohoslužby si od nich každý může rozsvítit i své svíčky a lucerničky.

Se soumrakem zbývá čas ještě na příjemné popovídání před kostelem, spojené s ochutnávkou přineseného cukroví a svařeného vína pro zahřátí. Setkání je tradičně hojně navštěvované, v roce 2010 jsme napočítali asi 80 návštěvníků. Akce je volně přístupná a dobrovolné příspěvky se využívají na opravy kostela.

Zcela mimořádné bylo předvánoční setkání v roce 2013, kdy se v kostele sv. Jakuba sešlo přes 200 návštěvníků nejen proto, aby si domů odnesli Betlémské světlo, ale hlavně aby společně s ostatními vzpomněli na svého faráře, kamaráda a přítele, nedávno zesnulého Jana Nepomuka Jiříšče. Krátkou úvodní bohoslužbu tentokrát sloužil Páter Josef Rousek z Jestřebí, po ní za obě sdružení na Honzu zavzpomínali Mirek Pröller a Jana Šmídová, Tomáš Adam přečetl "Honzův pozdrav do Bořejova", na violoncello a flétnu zahrály Veronika a Kristýnka Pröllerovy a celý večer uzavřel zpěvem několika vánočních koled mužský sbor z Blatců.

Dr.jur. Pavel rytíř Vencelius z Bochova na Třebušíně

drobné památky, erby a jeho potomci

Mgr. Petr Haupt, únor 2014

Jméno královského apelačního rádce Dr.jur. Pavla rytíře Vencelia z Bochova na Třebušíně, jímž byl v letech 1623-63 tento rodák ze Svitav, narozený patrně v posledním desetiletí 16. století, patrně neznáte. Podobně asi nikdo z čtenářů neví, že byl také od r. 1623 vlastníkem nedalekého panství Třebušín (po hradem Kalichem) – severně od Ploskovic a také vlastníkem panství Vrbičany – jižně od Lovosic. Obě panství zakoupil (proti poskytnuté válečné půjčce z r. 1622) jako konfiskáty po Smilu Kaplířů ze Sulevic. Jeho potomkům a jejich příbuzným patřila pak tato panství asi 270 let, až do počátku 20. století. Obě lokality se nacházejí v dnešním okrese Litoměřice a tak k nim máme blízko, podobně jako k nedalekým Konojedům, kde se náš spolek před časem (ještě v dobách občanského sdružení) také angažoval. Zvláště pak Třebušín je

zajímavý. Jeho poloha na úpatí Kalicha, v krásné krajině východní části Českého středohoří stojí za návštěvu (doporučuji výhled od vlakového nádraží v Ploskovicích, odkud má vrch nad Třebušínem vzhled jako nedávno proslavený „Blob“ zesnulého architekta Kaplického). Při návštěvě místního kostela, který byl opraven z darů místních rodáků (tedy německých obyvatel) nalezneme při jižní stěně kostela pohřebiště, kde jsou pochováni mnozí potomci Pavla Vencelia, počínaje jeho dcerou a zetěm.

Třebušín: starší část rodového pohřebiště u jižní stěny kostela sv. Mikuláše (foto autor)

Přiznám se, že jsem byl před časem k níže uvedenému dílu inspirován prací Jana Drocára, který zpracoval zajímavé genealogické tabule rodových vztahů potomků různých panovníků (např. potomků Přemyslovců), včetně linií tzv. po přeslici. Naposledy takto představil Jan Drocár veřejnosti dne 25. 1. 2014 v chrámu sv. Víta v Praze tabule potomků Karla I. Velikého – Otce

Evropy – a to u příležitosti slavnostní mše k jeho 1200. výročí úmrtí, na kterou jsem byl autorem také osobně pozván.

Poprvé jsem dílo Jana Drocára viděl na webu Pozitivních novin, v sekci Historická šlechta asi před 5 lety (<http://www.historickaslechta.cz/slechticke-rodokmeny>).

Následně jsem se dal do zkoumání potomků některých mých dávných předků, respektive potomků jejich bratrů a sester i po přeslici – čili hledal jsem jejich bratrance, sestřenice ...

Sám jsem byl velmi překvapen tím, co jsem zjistil, a to zejména u potomků Margarette, sestry Urbana Kristelyho z Bochova (mého předka ve XII. generaci). Posuďte sami. Nejprve mi ale dovolte malý exkurz do období přelomu 16. a 17. století ve Svitavách.

Veduta Svitav ze 17. století – převzato z www.zwittau.de

Svitavy existovaly, patrně jako slovanská osada, již před r. 1270, kdy byly oficiálně založeny německými osadníky – kolonisty, kteří tam přišli na pozvání rádce českého krále Přemysla Otakara II. - olomouckého biskupa (dolnosaského původu) Bruna hraběte ze Schauenburku. Svitavy /něm. Zwittau/ tehdy ležely na Moravě, zatímco dnes se nacházejí v Pardubickém kraji a tím je chápeme jako město ležící v Čechách! Bývalá zemská hranice však město obcházela severně a tak Svitavy patří historicky na Moravu, můžeme však kompromisně říci, že leží na česko-moravském příhraničí či je můžeme lokalizovat do oblasti tzv. Hřebečska (dle osady a kopce Hřebeč, severových. od města), německy „Schönhengsgau“ - bývalého německého jazykového a kulturně-historického ostrova, jehož obyvatelé mluvili až do r. 1945 východofranským dialektem.

Asi světově nejznámější osobou ze Svitav je kontroverzní Oskar Schindler. Své kořeny zde má i bývalý rakouský ministr a vicekancléř (2004)

Mag. Herbert Haupt (nar. 1947 v Seebodenu, Rak.), svitavským rodákem je i emeritní profesor astronomie na Univerzitě v Grazu Phil.Dr. Hermann Franz Haupt, nar. 1926, předseda Rakouské astronomické společnosti – to z širšího okruhu mého zjištěného příbuzenstva.

O následujících věcech bych také patrně nevěděl, nebýt toho, že jsem se při hledání svých předků a jejich příbuzných dostal až do doby přelomu 16. a 17. století do Svitav. Dnes tak znám svou nejstarší linii předků až do r. 1455 - díky Hansi Plodickovi /1455-1520/ z vladyckého rodu, který od roku 1500 držel lenní dvůr olomouckých biskupů v Moravské Kamenné Horce u Svitav (jeho potomci odtud byli vyhnáni r. 1945/46).

Pozn.: *Jméno „Plodick“, jak se píše v regionální literatuře /LICK, Carl: Die Beiträge zur Geschichte der Stadt Zwittau und ihrer Umgebung, 1937/ je vlastně zkromoleninou českého výrazu „vladyka“, psáno: „wlodyk“, což v místním východofranském dialektu znělo jako: „plodyk“, psáno: „plodick“*

Jak vypadal pravnuk Hanse Plodicka – Wenzel Blodig Forbriger? Díky drobné památce – náhrobníku z roku 1594 - máme představu o jeho vzhledu i postavení. Nejenže byl za svého života (1542-1594) manem – leníkem olomouckých biskupů na lenním dvoře v Moravské Kamenné Horce /něm. Mährische Hermersdorf/, byl ale také dědičným rychtářem v sousední obci Koclířov (ten už leží historicky v Čechách a jeho součástí je osada Hřebeč – něm. Schönhengst. Na štítě u nohou je také vyobrazen rodový erb (?) - kolčí helm. Dostupná literatura jej však nikde neuvádí, není známo ani, kdy byl tento rod nobilitován. Že byl šlechtického původu však potvrzuje jedna z listin českého krále a císaře sv. říše římské Františka II. z roku 1799, ve které se praví, že pokud by tento vazalský rod na dvoře v Mor. Kamenné Horce vymřel po meči, tak bude opět svěřen šlechtickému rodu. Wenzel Blodig Forbriger je autorovým předkem v XIV. generaci.

Pozn.: *V dalších generacích potomků Hanse (Hanße) Plodicka se z fonetického přepisu jména stává v písemné podobě „Blodig“, a současně se objevuje i druhé jméno, možná predikát, a to Forbriger, později ustáleno na Forberger, které však prý vzniklo z tvaru: Vorperck, čti: /forperk/. Svého času jsem si nechal od českolipského překladatele a tlumočnicka, našeho bývalého člena, pana Antonína Sáčka, přeložit text od Aloise Steise (svitavského odborného učitele a badatele): „Die Erbhöfe im Bezirk Zwittau“ (Dědičné dvory okresu Svitavy), kde se o tomto lenním – poplužním dvoře Nr. 40 v Moravské Kamenné Horce píše a tak jsem zjistil, že jméno těchto vladyků by mohlo být vlastně např.: „Honza vladyka“ nebo „Václav vladyka*

z Poplužního dvora“ ... („vorperck“ = poplužní dvůr, popluží, podobně jako „meierhof“).

Také jsem se v tomto textu dozvěděl, že tento dvůr, je nejstarším moravským lenním dvorem, který je poprvé písemně připomínán v biskupských listinách z let 1318-24.

Potomci rodu dnes nosí jméno Forberger nebo Blodig. Obojího neužívá nikdo. Rodokmen rodu naleznete na www.forberger.com.

*Koclířov – námětník z r. 1594 – Wenzel Forbriger (Wenzel Blodig Forbriger, * 1542 †1594), foto autor 2008*

Z tzv. agnátní (mužské) linie mých přímých předků (od r. 1634) odbočuje k té nejstarší zmíněné linii předků linie předků prababičky Antonie Christové, jejíž babička Marie Viktorie Forbergerová (nar. r. 1813, jako 19. dítě v rodině) byla ze zmíněného rodu leníků olomouckých biskupů. Roku 1626 si její přímý předek (prapraprapradědeček), leník Jiří /Georg/ Forberger vzal za manželku Dorotheu, dceru svitavského primátora Urbana Kristelyho z Bochova. Tato rodina (psaná snad u každé osoby či v každém písemném prameni jinak, např.: Krist, Kristh, Kristely, Cristelius ... a někteří se šlechtickým predikátem „z Bochova“) byla rodinou, z které vzešlo několik osobností lokálního významu (počínaje tzv. „obecními staršími“ až po městského soudce a od r. 1600 volené primátory, jako nejvyšší představitele města), ale i tři převoři církevních řádů – augustiniánů a kartuziánů, z nichž se dva stali i provinciály řádu sv. Augustina (OSA).

Prvním převorem v rodině byl Martin Svitavský z Bochova, kterého r. 1568 jmenoval český král Maxmilián II. převorem kláštera u sv. Tomáše na Malé Straně a současně sv. Kateřiny na Novém Městě (kde vymřely všechny řádové sestry). Druhým převorem v rodině byl jeho synovec psaný např.: *P. M. Ioannes Baptista Cristelius Zwittauer von Bochau* – tedy Jan Baptista Kristelius Svitavský z Bochova, který byl doktorem svaté teologie a v klášteře u sv. Tomáše působil od r. 1580, nejprve jako lektor.

Ano, je to ten „převor Svitavský“, jak jej pojmenoval pověřený generální ředitel Národní galerie v Praze, Prof. Vít Vlnas, v České televizi na kanále ČT24 (někdy v půli ledna 2014) v souvislosti s restitucí /navrácením/ dvou oltářních obrazů Petra Pavla Rubense řádu augustiniánů, neboť je právě převor Jan Baptista r. 1637 (v roce svého úmrtí) osobně objednal u mistra Rubense! Byl to také on, kdo se postaral o obnovení práva várečného pro augustiniánský svatotomášský klášterní pivovar - r. 1608 si toto vyžádal u samotného císaře Rudolfa II. Byl to také on, převor (od r. 1601) a od r. 1604 první zvolený provinciál samostatné české provincie řádu sv. Augustina (pro Čechy, Moravu, Slezsko a Rakousko), který již od roku 1622 vedl jednání se svým malostranským sousedem – Albrechtem z Valdštejna. Nejprve o odkoupení několika domů, které stály na pozemcích kláštera – aby zde mohl velkovévoda frýdlantský vystavět svůj palác se zahradou a následně také ohledně založení kláštera v České Lípě (že by jakási reciprocita?)!

Že však ani tehdy nešlo o nějakou idylku, můžeme zdokumentovat níže. K tomuto tématu jsem v publikaci VALDŠTEJN (vydala Academia, Praha 2007) našel na str. 226 zajímavý citát. Je zajímavé, jak se věci neustále v dějinách opakují. Aneb, co je vlastně dnes nového? Dnes se rozkrádají dotace z EU, tehdy "dotace" Valdštejnovy, a to i ze strany mnichů (!?). Ovšem Valdštejn, jak víme, se později také, např. tzv. "dlouhou mincí" a jinými kroky, také "vyznamenal". Cituji:

SVITAVSKÝ
Z BOCHOVA

*Erb: Milan Mysliveček,
Velký erbovník*

"Nepříjemné napětí mezi Valdštejnem a jeho augustiniány (ti byli ovšem nadále centrálně spravováni svým provinciálem sídlícím u sv. Tomáše v Praze - pozn. autora) charakterizovalo zejména spolupráci v roce 1627. V ostrém kontrastu s rozvážným a zdvořilým tónem augustiniánské fundace se tehdy ocitá doslova smršť nadávek, kterými Valdštejn častuje své augustiniány v České Lípě. Přesvědčen, že zneužili jeho finančních dotací, obrací se v srpnu na Taxise s poznámkou: **Divím se, že mniši z Lípy letos utratili 2000 zlatých; nepochybují, že je utratili, ale spíš za děvky a nízkou chátru, jak to mají ve zvyku (...). Pokud shledáte, že je vše v pořádku, ať jim to tedy projde, pokud ne, hleďte, aby je generální vikář potrestal.** Velké rozezlení v něm pak mělo vzbudit zjištění, že jeho bezděžští augustiniáni, vzápětí poté, co rozhodl připravit jejich převod do Bělé, porušují podmínky bezděžské fundace...". No, asi vše nakonec dopadlo relativně dobře, ovšem to platilo pro Valdštejna jen do osudného roku 1634, kdy byl v Chebu zavražděn.

Povrzení daru – vydal převor P. Josephus Kristeli von Bochau – staženo z internetu, z rak. archivů

V rodině Kristeliů však byl ještě jeden převor (třetí v pořadí), tentokrátě řádu kartuziánů (OCart) – v kartouze v dolnorakouském Gamingu u St. Pölltenu v Dolním Rakousku. Byl to prasnovec Jana Baptisty či vnuk

Urbanův – asketický spisovatel Josef Kristeli z Bochova. Převorem byl v letech 1702-40.

Jak bylo uvedeno výše, tak jistý Bartoloměj byl r. 1574 nobilitován – byl mu panovníkem, udělen vladycký (tedy šlechtický) titul. Tím Bartolomějem byl s největší pravděpodobností převor Martin (Martin bylo jméno řádové, jako u výše uvedeného Josefa Kristeliho bylo jeho civilní křestní jméno Ferdinand). Tento vladycký titul byl přenesen následně na synovce - převora a provinciála Jana Baptistu. Z něj pak byl predikát přenesen i na jeho sourozence (sestru Margarette a bratra Urbana a jeho potomky) tak z literatury a pramenů známe několik nositelů predikátu, kteří se v prostředí Svitav nemuseli psát „Svitavský“ a tak jsou známi jako „Kristely /Kristeli, Kristelius/ z Bochova a z literatury (např. Josef Pilnáček – Staromoravští rodové, Vídeň, 1930) víme, že svůj erb měl Urban Kristely z Bochova a Kristeliové z Bochova, což mohl být, úzce vzato, převor Josef Kristeli z Bochova (OCart).

Vraťme se však ještě do Svitav, kde se švagr Urbana Kristelyho z Bochova – Merten Schwommschneider (manžel Margarette) stal také opakovaně primátorem Svitav, jako jeho otec Václav /Wenzel Schwommschneider/, podobně jako byl primátorem i Urbanův otec – také Václav /Wenzel Kristh/.

Z manželství Mertena Schwommschneidera a Margarette Kristelyové z Bochova se narodilo více dětí, nás ale budou dále zajímat jen dva bratři Pavel /Paul/ a Řehoř /Gregor/ - synovci Urbana nebo převora a provinciála Jana Baptisty. Oba bratři totiž odešli ze Svitav do Prahy, podobně jako jejich dva starší příbuzní (patrně to bylo před r. 1620). Pavel zde vystudoval práva a stal se doktorem práv a později královským rádcem nad apelacemi (nad odvoláními proti rozsudkům městských soudů z celých Čech a Moravy). Apelační soud tak plnil funkci podobnou dnešnímu nejvyššímu či v některých případech ústavního soudu. Oba bratři si v Praze změnili jméno – nahradili dlouhé německé příjmení „Schwommschneider“ za latinské a tehdy módní jméno „Vencelius“ /Wenzelius, Wenzelli/, odvozené z křestního jména Wenzel = Václav, které měli oba jejich dědové.

*Erb: Milan Mysliveček,
Velký erbovník*

Pavel se do historie zapsal nejprve tím, že již r. 1622 poskytl panovníkovi tzv. válečnou půjčku ve výši 2000 zlatých. Následující rok je již královským apelačním rádcem na Hradě a jeho bratr Řehoř se stává služebníkem v komoře české, r. 1634 je připomínán jako měšťan Starého Města a později se stal registrátorem desk zemských, který na sklonku svého života r. 1650 odkázal 100 zlatých na dokončení hlavního oltáře Týnského chrámu.

Řehoř Vencelius pojal za manželku Kateřinu Hadovou z Proseče, ale o jejich potomcích není známo nic. Oba bratři Venceliové byli r. 1641 panovníkem nobilitováni. Pavel Vencelius z Bochova byl r. 1651 povýšen do rytířského stavu a následkem toho zasedl i u královského apelačního soudu do lavice rytířské. Dosud seděl v lavici doktorské. Pavel Vencelius byl dvakrát ženat. Jméno jeho první manželky neznáme.

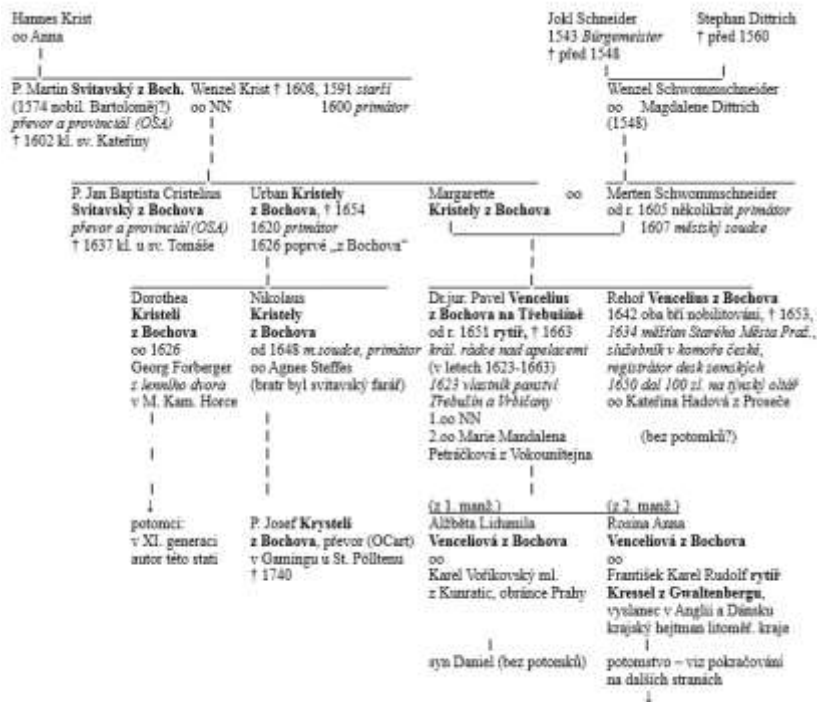
Druhá manželka Pavla Vencelia se jmenovala Maria Mandalena Petráčková z Vokounštejna a z tohoto svazku se narodila dcera Rozina Anna. Z kterého manželství se narodily další dvě dcery, nevíme. Byla to Alžběta Lidumila a Marie Magdalena Polyxena Venceliová z Bochova, provdaná za Václava Bohuslava Voříkovského z Kundratic (*6.2.1939, †1691).

Pamětní deska z kostnice na hřbitově ve Svitavách z r. 1646 – foto Mgr. R. Fikejz, Muzeum Svitavy.

Zde je vytesáno i jméno autorova prapra...dědečka Urbana Kristelyho z Bochova – ve spodní třetině desky, pod těmi tmavými skvrnami: „HERN VRBAN KRISTLE VON BOCHAV“

Podívejme se pro lepší orientaci na tuto **tabulku rodinných vztahů svitavských rodin – tab.č. 1:**

Pokračování – vlastní rozrod potomků Dr. jur. Pavla Vencelia rytíře z Bochova na Třebušíně

Jak si pozorný čtenář uvědomil již dříve, tak Pavel Vencelius ani jeho bratr Řehoř neměli mužských potomků a tak tento rytířský rod vymřel po meči hned v první generaci – r. 1663. Zde by „klasický“ genealog ukončil práci, jako na čas i já a považoval to za uzavřenou kapitolu. Byla tu však práce Jana Drocára a jeho „potomci po přeslici“. Uvědomil jsem si, že se v běžném životě také nehledí na potomky podle toho, zda jsou od syna nebo od dcery. Jsou to prostě vnoučata, pravnoučata... zkrátka potomci!

Časem jsem tak zjistil, že se Pavel Vencelius oženil a to dokonce 2x. Jméno první manželky není známé. Nejprve jsem však narazil na mylnou informaci z internetu, že tou (druhou) manželkou byla jakási Marie Magdalena Valkounová – myšleno asi ze šlechtického rodu „z Adlaru“,

teprve později jsem shledal, že tou manželkou byla Marie Mandalena Petráčková z Vokounštejna (Petrazzková z Wokounsteina), dcera pražského „měšťánina“. U písaře tedy došlo k záměně jmen „Vokoun“ za „Valkoun“ - resp. díky 2 písmenkám.

Z odstupem času tento objev hodnotím jako zlom v celém mém bádání po potomcích Dr.jur. Pavla Vencelia z Bochova. Jakmile jsem našel propojení rodu Venceliů z Bochova (mých dávných příbuzných) s rodem Kresselů z Gwaltenbergu (též Qualtenbergu nebo Kvaltenberku), bylo jaksi „vyhráno“. Je to dílem kus štěstí a dílem výsledek mnoha hodin pátrání...

Současně s tím jsem zjistil, že se díky jednomu prvorepublikovému učiteli zachoval spis „Paměti obce Vrbičany“ z roku 1924 s docela podrobným popisem majetkových poměrů na panství Vrbičany (před i po Bílé hoře až do zač. 20. století) sestavený z věrohodných zdrojů - zápisů z desk zemských apod., pro které zde není, bohužel, místo. Osvětluje se tak období, kdy toto panství spolu s Třebošínem bylo v držbě nejen potomků prvního pobělohorského vlastníka Dr.jur. Pavla Vencelia z Bochova.

Po jeho smrti dědily panství a několik domů v Praze a snad i dvůr Ovenec v oblasti dnešní Bubenče či Tróji obě dcery. Nakonec došlo ke zcelení majetku do rukou mladší dcery Rosiny Anny, neboť Alžběta Lidumila poměrně záhy zemřela (a podíl sestry vykoupila od dědiců) a tak se majetek pomalu dostával do držby rodu Kresselů z Gwaltenberga, rodu, který pocházel z Jihlavy. Dále se již nebudeme zabývat až tím, kdo disponoval rodovým majetkem, do něhož postupně přibývaly nově vystavěné zámky v Třebošíně a ve Vrbičanech (to vše za vlastnictví rodem Kresselů z Gw.). Soustředíme se ale na genealogickou rovinu věci - potomstvo, byť mnohdy jen po přeslici. Uvedené údaje jsou v následujícím textu zjednodušeny pro velké množství informací a osob.

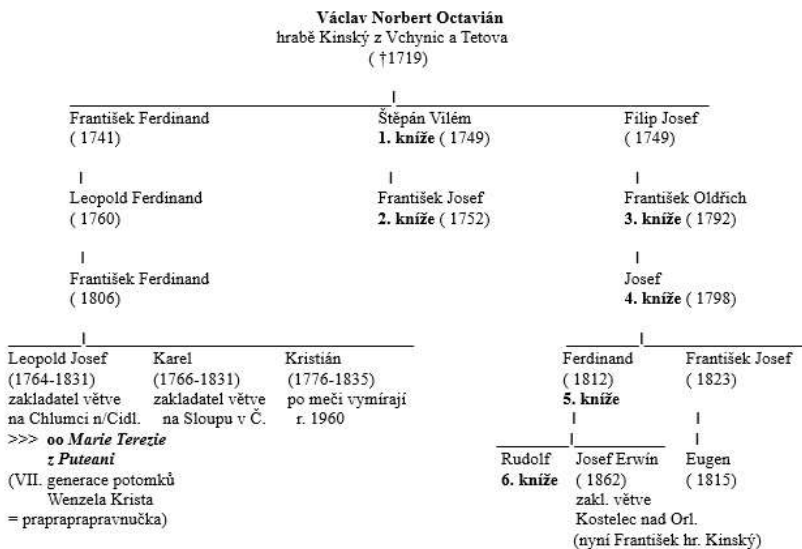
Třebošín: hrobka Rudolfa z Puteani a jeho manželky Matyldy Widmann (foto autor)

Zájemce o rodokmen Kresselů z Gwaltenbergu odkazují na Almanach českých šlechtických a rytířských rodů 2017 (bleděmodré desky).

Dalším z potomků v rodové posloupnosti byl František Karel rytíř Kressel z Gwaltenbergu a po něm jeho dcera M. Gabriela Ludmila Kresselová z Gwaltenbergu, manželka Jana Františka barona Mladoty ze Solopisk, následována jejich dcerou M. Annou Mladotovou baronkou ze Solopisk, manželkou Josefa Ferdinanda barona z Puteani. Jejimi dvěma dětmi se potomci rozdělují do dvou zásadních linií:

Linii po přeslici: – založenou dcerou Marií Terezií z Puteani, která se stala manželkou hraběte Leopolda Josefa zakladatele tzv. Chlumecké hraběcí linie rodu Kinských z Wchynic a Tetova (ta je mimo jiné starší než linie knížecí) viz schéma níže! Jejich potomstvo pokračovalo synem Janem a jeho 5 dětmi, z nichž nejdůležitější potomstvo měl syn Zdenko (1844-1932), který měl 9 dětí.

Rodové schéma Kinských – tab. č. 2: (převzato z Almanachu českých šlechtických rodů 2009)

Z 9 dětí Zdenka hraběte Kinského je „zajímavá“ např. Ilona, která pojala za manžela Edgara hr. von Hoyos, jehož starší sestra se provdala za Nikolause knížete von Bismarcka, německého ministra zahr. věcí, syna německého kancléře, nebo **Nora** (1888-1923), která se v roce 1921 **provádala**

za **Ferdinanda hraběte Wilczeka**. Byla nositelkou řádu Alžběty 1. třídy a zemřela 2 roky po svatbě. Přesto se stala matkou dcery (XI. generace potomků Wenzela Krista) **Georginy hraběnky Wilczekové** (24. 10.1921-18.10.1989), kteřá si dne 7. 3. 1943 vzala ve Vaduzu za manžela Dipl.-Ing. Franze Josefa II. panujícího knížete /1938/ von und zu Liechtenstein, nositele řádu Zlatého rouna... Spolu měli 5 dětí (XII. generace potomků Wenzela Krista) a mezi nimi je Johann (Hans) Adam II., současný panující kníže Lichtenštejnského knížectví, který má za manželku Marii hraběnku Kinskou z Vchynic a Tetova, pražskou rodačku, potomka rodové větve, kterou založil Rudolf 6. kníže Kinský (viz schéma rodu Kinských výše). Panující pár má 4 děti (XIII. generace potomků **Wenzela Krista – tedy téže generace potomků Wenzela Krista jako je autor tohoto díla!**).

Nejstarším synem Hanse Adama II. je **Mag.jur. Alois** (nar. 1968), **budoucí vládnoucí kníže**, který má za manželku **Sophii princeznu Bavorskou** (von Bayern)! Spolu mají 3 syny a 1 dceru (XIV. generace potomků Wenzela Krista). O pokračování rodu je tedy pravděpodobně postaráno.

Z oněch devíti dětí Zdeňka hr. Kinského vybírám ještě alespoň **Zdenka Radslava** (nar. 14. 7. 1896 v Chlumci nad Cidlinou – zemřel 1. 1. 1975 v Římě), čs. rytmistr dragounů, čestného rytíře Maltézského řádu, genealoga, statek Chlumec nad Cidlinou, který si dne 7. 6. 1921 vzal v Praze za manželku Eleonoru hraběnku Clam-Gallasovou, vdovu po Karlu V. knížeti ze Schwarzenberga (ten zemřel r. 1914), narozenou 4. 11. 1887 ve Frýdlantu v Čechách, jež zemřela 31. 5. 1967 ve Vídni. Byla to majitelka statku Žďár nad Sázavou a byla dcerou Františka hraběte Clam-Gallase a Marie hraběnky von Hoyos-Sprinzenstein. **Tím se Zdenko Radslav hr. Kinský z Vchynic a Tetova stal nevlastním otcem malého Karla VI. 6. knížete orlické linie /1914/ (1911-1986), budoucího otce Karla 12. knížete a vévody krumlovského na Schwarzenbergu, Murau a Orlíku** (nar. 10.12.1937), který byl r. 1960 adoptován princem Jindřichem. Do nedávné doby to byl ministr zahraničních věcí ČR a kandidát na prezidenta ČR. Druhým nevlastním vyženěným synem byl František Schwarzenberg (1913-1992) profesor na Univerzitě v Chicagu.

Budeme-li si chtít dále vyjmenovat alespoň ty nejznámější potomky, kteří vzešli z manželství Zdenka Radslava Kinského a Eleonory Clam-Gallasové, ovdovělé kněžny Schwarzenbergové, tak to byli především dva velmi vážení čeští šlechtici 20. století, kteří se dožili pádu komunizmu, navrácení ukradeného majetku a ještě se stačili pustit s plnou vervou do jeho obnovy – byl to **Dr. Václav Norbert hrabě Kinský** (nar. 21. 3. 1924 v Praze

– zemř. 9. 3. 2008 Pugnano, Itálie), který restituoval majetky v okolí Chlumce nad Cidlinou (zámek Zlatá Koruna a hrad Kost) a jeho pokračovateli jsou synové, od r. 1961 se píšící Kinský-dal Borgo, s rodinami. Dr. Václav Norbert hr. Kinský byl profesním rytířem Maltézského řádu a v letech 2002-04 velkopřevorem Českého velkopřevorství Maltézského řádu.

Druhým byl jeho mladší bratr **MVDr. Radslav hrabě Kinský** (nar. 14. 6. 1928 v Oboře-Kněžičky – zemřel 12.10.2008 ve Žďáru nad Sázavou) byl významným vědcem biologem, čestným rytířem Maltézského řádu, v letech 1986-2003/4 velkopřevorem Českého velkopřevorství řádu sv. Lazara. V práci na rodovém majetku na Žďársku pokračují jeho synové s rodinami.

Linie po meči: – založena byla Františkem Saleským Karlem sv. pánem (baronem) z Puteani a jeho manželkou Antonií Morzin. Tomuto rozrodu (potomkům) budeme věnovat rovněž patřičnou pozornost, protože se dostaneme až do těch nejvýznamnějších rodů, zkrátka až tam, co se mi nezdálo ani v tom nejbujnějším „genealogickém snu“!!!

Dcera Františka a Antonie jménem Adéla se totiž provdala za **Alberta hraběte Nostitz-Rienecka, nejvyššího maršálka království českého!** Jejich dcera Marie se poté provdala za **Arnošta Emanuela hraběte Silva-Taroucu**, potomka původně portugalského rodu. Nevěsta vedle své krásy prý byla ve své době nejbohatší nevěstou v Čechách. **Majetek jejího tatínka uhlobarona, vlastně „uhlohraběte“, Nostitz-Rienecka z Trmic na Ústecku umožnil manželům Silva-Tarouca vybudovat také velkolepý park kolem zámku v Průhonicích**, který je dnes zapsán na listině světového kulturního dědictví UNESCO. Arnošt Silva-Tarouca byl ještě prvorepublikovým ministrem zemědělství, avšak pozemkové reformy r. 1925 značně ubraly veškeré šlechtě na majetku (ze zredukovaného majetku se negeneroval potřebný zisk na provoz...) a tak se nakonec Arnošt v r. 1929 rozhodl Průhonice prodat čsl. státu.

Z jejich manželství se narodilo více dětí, nás ale z hlediska dalších (těch nejvýznamnějších) potomků budou zajímat jen tři dcery (opět tedy potomci po přeslici!), a to:

Marie-Adelheid hr. Silva-Tarouca, nar. 26. 6. 1886 v Trmicích, zemř. 12. 6. 1945 v Bečově nad Teplou v západních Čechách. Ta se provdala za **Heinricha Mariu Eugena 5. vévodu a 3. knížete von Beaufort-Spontin**, který vlastnil zámek Bečov. Spolu vybuvovali park, kterému se tehdy říkalo „druhé Průhonice“. Před koncem II. sv. války ukryl vévoda Beaufort-Spontin, sympatizant s nacisty, na zámku Bečov známý románský **relikviář sv.**

Maura, dnes považovaný za druhý nejcennější zlatý předmět po korunovačnických klenotech u nás (viz obr. níže).

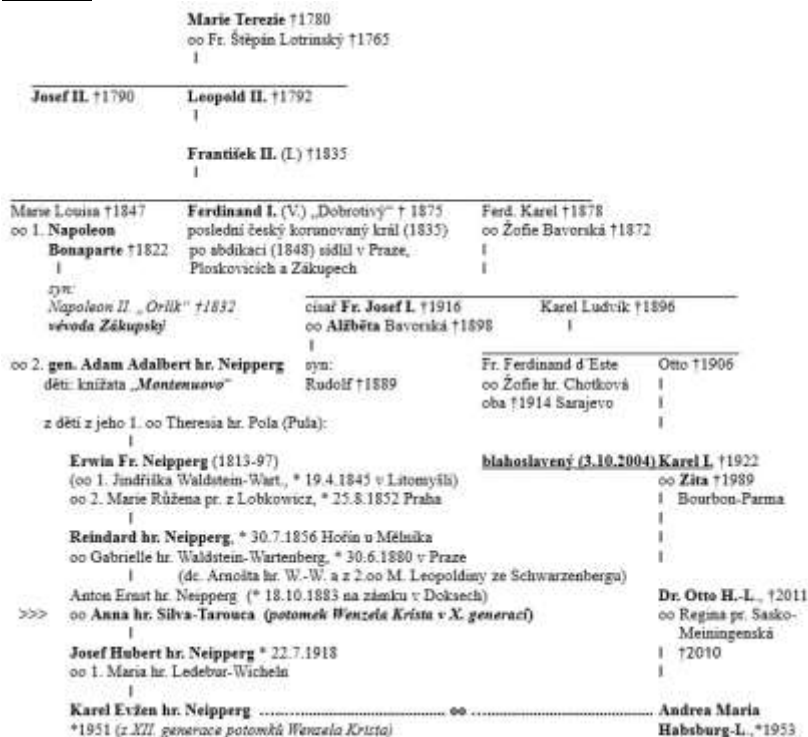

Relikviář sv. Maura – staženo z internetu

Druhá dcera - **Gizela-Helene**, pojala dvakrát za sebou za manžela prince z dolnoběkovické linie Lobkowiczů a s druhým v pořadí, Mořicem, měla vedle jiných potomků i MUDr. Františka prince z Lobkowicz, genealoga, heraldika a tatínka nám již dobře známého polistopadového poslance a politika, ministra obrany Tošovského úřednické vlády – RNDr. Michaela pr. z Lobkowicz.

Od třetí vybrané dcery Anny hr. Silva-Tarouca provdané za M. Antona Ernsta hraběte Neipperga vzešlo zajímavé potomstvo, ale asi nejzajímavější rodové propojení, kterým se potomci Anny i ona sama, jako potomek Dr.jur. Pavla rytíře Vencelia z Bochova v X. generaci, dostala do okruhu té absolutně nejvyšší šlechty v monarchii. Její manžel, jehož dědeček Erwin František Neipperg měl za nevlastní matku Marii Louisu Habsburg-Lothrinskou, dceru císaře Františka II., jejímž prvním manželem byl sám Napoleon Bonaparte. Naproti tomu si vnuk Anny hr. Silva-Tarouca – Karel Evžen hrabě Neipperg vzal za manželku Andreu Marii arcivévodkyni Habsburg-Lothrinskou, nejstarší dceru nedávno zesnulého Dr. Otty Habsburg-Lothrinského, syna posledního českého krále a rakousko-uherského císaře Karla I. blahoslaveného z Domu Habsburského – srovnej viz schéma níže.

**Schéma - Průnik potomků Wenzela Krista a Habsburg-Lothringenů –
tab.č. 3:**

Děti – XIII. gen. potomků Wenzela Krista a III. a IV. gen. potomků posl. českého krále:

a) Philipp *6. 9. 1978 oo 12. 4. 2008 Paula Wolff

Děti: a/ Johanna *2009 (XIV. generace potomků)
b/ Stephan *2010

b) Benedikt *11. 4. 1980

c) Dominik *27. 7. 1981 oo 4. 8. 2012 M.-Anna pr. Salm-Salm *22.2.1986

d) Hemma *11.10.1983 oo 30. 5. 2012 Roman Keno Specht

e) Katharina *3.4.1986 oo 30.8.2012 Wenzel pr. z Lobkowitz *1.11.1986

Schéma - Rodové linie – rozrod potomků Wenzela Krista do vládnoucích rodů (knížecích, královských a císařských) – tab.č. 4:

Zájemcům o genealogii ještě doporučuji k prostudování dílo zmíněného Jana Drocára (www.historickaslechta.cz), z něhož závěrem cituji:

Uveďme si ještě jeden příklad vzájemné propojenosti a příbuznosti šlechty, která nezná hranic. Během dvoudenních akcí k výročí Přemyslovců (v r. 2006) bydleli u Jaroslava Lobkowicze **manželé Neippergovi**. Oba jsou potomky Přemyslovců...

Josef Hubert hrabě Neipperg je potomkem Bořivoje a Ludmily v 35. generaci a jeho manželka Theresa rozená princezna Hohenlohe-Waldenburg-Schillingsfürst v 33. generaci. O ní by asi málokterý Čech věděl, že patří k rodu, který pro nás objevil Poděbrady jako lázně.

Ani jeden z manželů Neippergových už nemluví česky, ale například předkové hraběte Neipperga mají s českými zeměmi mnoho společného.

Například jeho rodiče se brali v roce 1911 v Průhonicích, jeho dědeček Reinhard Neipperg se narodil v Hoříně u Mělníka a s hraběnkou Gabrielou Waldsteinovou, narozenou v Hluboké nad Vltavou se ženil v Praze. Druhý dědeček, ministr zemědělství Arnošt Silva-Tarouca se narodil v Čechách pod Kosířem a v červnu 1885 si v Praze na Smíchově bral hraběnkou Nosticovou, která se narodila v Praze a zemřela v průhonickém zámku. Půjdeme-li ještě o generaci výše, pradědeček Neipperg si bral princeznu Lobkowiczovu, pradědeček Waldstein zase princeznu Schwarzenbergovou. Pradědeček Silva-Tarouka se narodil a zemřel v Čechách pod Kosířem a pradědeček Nostic se narodil v Trmicích a zemřel v Praze.

A pro zajímavost: **Syn Josefa Huberta Neipperga má pět dětí s Andreou, vnučkou Karla I., posledního českého krále.** Tolik Jan Drocár.

Myslím, že nikdo z Vás na začátku četby mého příspěvku v tomto Almanachu 2009-13 spolku Drobné památky severních Čech toto vyústění rorodu Dr.jur. Pavla Vencelia z Bochova, potažmo jeho děda Wenzela Krista, svitavského primátora z r. 1600, jako společného předka autora i většiny zde uvedených osob, nečekal. Můj otec, který je generačně vzato jakýmsi „bratrance z 11. kolene“ např. s vládnoucím knížetem Janem Adamem II. von und zu Liechtenstein (a já třeba s jeho synem Aloisem v 12. generaci), mi však na to řekl, když jsem ho s tím seznamoval, že: „nakonec jsme příbuzní všichni navzájem“. Asi to tak nějak bude... (jen o tom většinou nevíme).

Dotčeným šlechtickým rodům tato práce autora odhaluje s největší pravděpodobností několik nových, pro ně dosud neznámých, předků. Jsou to pravděpodobně tito:

Vývod z předků – Rosina Anna Venceliová z Bochova – tab.č. 5:

Přepřacovaná část této práce bude pravděpodobně na podzim tohoto roku prezentována v muzeu v Ústí nad Labem v rámci putovní genealogické výstavy „Putování za předky“, kterou zaštiťuje Česká genealogická a heraldická společnost v Praze (ČGHSP) a její pobočka v Ústí nad Labem.

Co bylo právě před 100 lety uloženo do schránky v kopuli barokní kaple Navštívení Panny Marie ve Velkém Grunově?

Mgr. Petr Haupt, 2014

Je to již 20 let, co jsem při návštěvě ZŠ ve Velkém Grunově dostal od tehdejší paní ředitelky k dispozici pár ohořelých ručně německy psaných papírů se slovy: „*Podívejte se na to, třeba Vás to bude zajímat. To je jediné, co zbylo po úderu bleskem do kopule kaple. Tyhle papíry tam byly v jakési schránce, která se asi při dopadu na zem, po úderu blesku, rozbila. Já to našla ráno po bouřce na zemi v trávě celé ohořelé a promočené...*“.

Zmíněná kaple leží na pozemku u školy ve Velkém Grunově (obec Brniště). Jde o barokní výklenkovou kapli Navštívení Panny Marie, která je od r. 1958 památkově chráněna. Snad jsou v ní ještě varhany, které tam byly pořízeny po r. 1857.

Kaple Navštívení Panny Marie ve Velkém Grunově (něm. Groß Grünau) – foto z Wikipedie

Opatrně jsem vzal tento „poklad“ do igelitky (ty papíry byly v tu chvíli již suché, ale velmi křehké a rozpadaly se, protože k té události došlo již dříve. Sám už nyní nevím, co paní Tomková tehdy říkala, ale snad k té bouřce mělo dojít ještě před rokem 1989 (a proto se tím nálezem tehdy nikde

„nechlubila“). Já sám jsem se jednou o tomto nálezů zmínil před starostou obce Brniště, ale také to zůstalo bez odezvy.

Když jsem doma rozložil listiny na stůl, postupně jsem zjišťoval, že se týkají místních záležitostí na přelomu 19. a 20. století – především o založení Mlékárenského družstva a Spořitelního a záložního spolku. Protože moje školní němčina na to rozhodně nestačila, vzal jsem vše do práce, okopíroval („na tajňačku“ – za státní peníze) a předal to kolegovi z České školní inspekce - vystudovanému archiváři PhDr. Vladislavu Jindrovi z Nového Boru. Slíbil mi, že se na to podívá a případně přeloží.

Po čase mi přinesl vše zpět s překladem relevantních listů a pasáží. Někde měl i on sám potíže s přečtením textu kvůli rukopisu či z důvodu poškození papíru. Nicméně jsme na základě toho konstatovali, že k uložení těchto listin do kopule došlo po 27. květnu 1914, protože takto je datována nejmladší listina. Bylo to tedy těsně před vypuknutím 1. světové války. Letos tedy právě před 100 lety!

Přeloženo bylo z velkého množství listů toliko 13 stran; na některých listech byly jen jmenné seznamy dodavatelů mléka, farářů apod... a tyto strany přeloženy (přepisovány) nebyly.

Všiml jsem si, že se tam až na jméno „Böhm“ nevyskytovalo ani jedno české jméno, takže jsem chápal paní ředitelku, že ten nález raději schovala. Nechtěla mít nepříjemnosti. A také jen 2 ženy. Originální listy s překladem jsem pak v roce 1994 předal paní ředitelce zpět a její poděkování bylo tehdy pro mne dostatečnou satisfakcí. I tato událost má své 20. výročí...

Budova Mlékárenského družstva pro V. Grunov a okolí z roku 1900 a detail znaku družstva. – Neměla by to být industriální památka? Foto: P. Haupt 2008

Strana č. 1 obsahovala tento text:

*Mlékárenské družstvo
pro Velký Grunov a okolí
registrované společenstvo s ručením omezeným*

Za účelem zpracování získaného mléka bylo dne 11. března 1900 ve Velkém Grunově založeno mlékárenské společenstvo.

Až potud pečovali o zpracování mléka na máslo v jednotlivých hospodářstvích. Aby se mohla vyrábět lepší kvalita, za níž by se mohla očekávat i vyšší cena a aby se mohl rolník osvobodit od práce na tom, bylo založeno výše jmenované společenstvo, za němž následovalo založení Společnosti a záložního spolku.

Zakládací shromáždění se uskutečnilo 11. března 1900 v hostinci pana Karla Schneidera Velký Grunov Nr. 7 – protokol o založení přiložen.

Od pana Hofmannna Velký Grunov Nr. ..6 (snad 26) bylo zakoupeno 341 čtverečných sáhů pozemku na parcele č. 307 a 308 za částku (asi osm set) nových korun 60 haléřů, aby na ní byla zřízena budova mlékárny Nr. 109.

Stavba byla provedena stavitelem Teubnerem z Mimoně podle plánu ... (jméno nečitelné) ... pana vrchního inženýra Eingrübera ... bylo instalováno ... vedle potřebných strojů 2 Alfa Lavalových separátorů po 1500 litrech hodinových výkonů, 2 Zolsteinových sudů na máslo a parního stroje o 8 koňských silách k uvedení do provozu.

Strana č. 2 obsahovala tento text:

Cena všech nákladů dosahuje téměř 80.000 K. Mlékárna vlastní také svůj vodovod, voda se odebírá z parcely č. 739 od majitele domu Nr. 34 a vede přes pozemek p.č. 28 a 26 do mlékárny.

Byl též pořízen stroj - mlýn na šrot, oves či třídička na obilí (za 50 kg šrotu se platí 20 hal.)

Opatřování hnojiv a krmivových prostředků bylo až do roku 1909 opatřováno odtud a přejímal to místní zemědělský pokladník.

V roce 1910 byl od firmy Eduard Ahlborn z Hildesheimu pořízen přístroj na máslo „Pokrok“ a staré sudy na máslo byly odstraněny.

V roce 1912 byly přestavěny sklad a stáj a instalováno chladírenské zařízení od firmy Ahlborn. Stavební náklady dosáhly 30.000 K.

O celkových provozních nákladech shrnující zpráva:

<u>rok</u>	<u>počet členů</u>	<u>podíly po 60 K</u>	<u>nákup mléka</u>	<u>prodej mléka</u>	<u>výroba másla</u>	<u>obsah tuku v %</u>	<u>cena másla</u>	<u>kg</u>	<u>platba</u>

(nepřekládáno)

Strany č. 3 - 6 obsahovaly tento text:

P r o h l á š e n í p ř i v s t u p u

Podepsaní prohlašují připojením vlastnoručního podpisu, že vstoupili do založeného mlékárenského společenstva v Grunově jako členové a podřizují se dnes na prvním společném zasedání předsednictva přijatým stanovám.

Ve V. Grunově 11. března 1900

<u>Poř. č.</u>	<u>č. domu</u>	<u>příjmení a jméno bydlště</u>		<u>počet</u>	
				<u>krav</u>	<u>podílů</u>
1	26	Hofmann Josef	V. Grunov	11	?
2	16	Lange Franz	Luhov	?	?
3	24	Marx Josef	Hlemýždí	9	?
4	12	Preiss Franz	V. Grunov	10	10
5	11	Preiß Ignaz	V. Grunov	8	8
6	42	Kleinert Franz	V. Grunov	7	7
7	34	Seidel Karl	V. Grunov	7	7
8	50	Scholze Josef	V. Grunov	6	6
9	52	Pirtzkall Ignaz	V. Grunov	5	5
10	20	Kleinert Josef	V. Grunov	6	6
11	19	Groh Karl	Hlemýždí	5	5
12	48	Bönisch Anton	V. Grunov	?	?
13	16	Lehmann Karl	V. Grunov	2	2
14	10	Scholze Eduard	V. Grunov	6	6
15	36	Riesslich Anton	V. Grunov	7	7
16	43	Runge Josef	V. Grunov	4	4
17	38	Renger Josef	V. Grunov	6	6
18	37	Runge Franz	V. Grunov	?	?
19	22	Kleinert Anton	V. Grunov	5	5
20	61	Böhm Anton	V. Grunov	6	6
21	28	Schütz Ignaz	V. Grunov	8	8
22	18	Sieber Franz	Luhov	7	7
23	80	Micklitz Wenzel	Pertoltice	3	3
24	28	Preiß Josef	Pertoltice	7	7
25	36	Schneider Josef	Pertoltice	7	7
26	30	Doms Anton	Pertoltice	7	7
27	40	Lehman Josef	Jáchymov	6	6
28	42	Seidel Karl	Jáchymov	2	2
29	16	Sitte Josef	Kamenice	10	10
30	2	Krause Josef	Kamenice	12	12

31	5	Milde Franz	Kamenice	8	8
32	9	Knobloch Franz	Kamenice	6	6
33	69	Milde Georg	Kamenice	6	6
34	37	Reinholz Josef	Kamenice	8	8
35	14	Milde Franz	Kamenice	8	8
36	46	Preibisch Franz	Kamenice	6	6
37	42	Panzner Josef	Kamenice	4	4
38	7	Schneider Karl	V. Grunov	7	7
39	27	Böhm Josef	V. Grunov	2	2
40	3	Guth Josef	V. Grunov	?	?
41	44	Bönisch Anton	V. Grunov	?	?
42	92	Bönisch Franz	V. Grunov	2	2
43	94	Wolf Josef	V. Grunov	4	4
44	33	Wendler Josef	Hlemýžďí	4	4
45	22	Messner Franz	Hlemýžďí	2	2
46	26	Neumann Wenzel	Hlemýžďí	5	5
47	56	Schubert Josef	Hlemýžďí	2	2
48	35	Prade Franz	Jáchymov	3	3
49	84	Marx Franz	V. Grunov	3	3
50	96	Preiß Anton	Brniště	?	?
51	84	Lehmann Karl	Brniště	9	9
52	81	Hermann Rosina	Brniště	11	11
53	6	Böhm Anton	V. Grunov	9	9
54	27	Weber Ignaz	Kamenice	2	2
55	30	Samper Josef	Kamenice	3	3
56	49	Schiller Josef	Kamenice	2	2
57	43	Knobloch Anna	Kamenice	4	4
58	3	Günter Ignaz	Kamenice	4	4

Razítko: *Opis souhlasí s originálem*

20. dubna 1900

C.k. Okresní soud Mimoň

Strana č. 7 obsahovala tento text:

P r o t o k o l z e z a s e d á n í

11. března 1900 konaného

zakládacího a společného shromáždění

mlékárenského družstva (společenstva)

pro Grunov a okolí

registrované společnosti s ručením omezeným

Přítomno je 58 členů.

Předseda Franz Lange

Předseda zahajuje shromáždění a vyzývá pana učitele Wilhelma Lindnera, aby vedl protokol.

Jako ověřovatelé byli podle §33 stanov určeni k ověření podpisů pánové Franz Sieber a Wenzel Micklitz a jako skrutátor pan Josef Sitte.

Předsedající připojuje následující pořad dne:

(nepřekládáno)

Strana č. 8 obsahovala tento text:

strana je nečitelná – obsahuje všeobecné údaje o obci V. Grunov, dole zřejmě uvedeny výsledky sčítání lidu a domů:

1870	98 domů
1880	102 domů
1890	103 domů
1900	109 domů
1910	112 domů

Hospodářská zvířata

...

1910	koní 50
	krav 329

Strana č. 9 obsahovala tento text:

Seznam sloužících farářů

(pro nečitelný stav nepřepisováno)

Strana č. 10 obsahovala tento text:

Spolek spořitelny a záložny pro V. Grunov a okolí

založen byl 19. května 1895. Členů bylo 26 s podíly po 10 zl. rakouské měny (Pozn. autora: od r. 1892 přítom byla zavedena korunová měna, ale běžní lidé i nadále zřejmě počítali „postaru“). Zahájení činnosti 1. 7. 1895.

Do představenstva byli zvoleni:

Ignaz Schütze z Nr. 28 jako předseda, Franz Kleinert z Nr. 42 jako místopředseda, Josef Guth z Nr. 3, Anton Preisz z Nr. 103 a Josef Runge z Nr. 70.

V dozorčí radě Karl Schneider z Nr. 7 jako předseda, Franz Preisz jako zástupce, Ignaz ... z Nr. 5, Ignaz Preisz z Nr. 11, Franz Seidel z Nr. 34, Wilhelm Schier z Nr. 33, Josef Bönisch z Nr. 92 a Josef Ronger z Nr. 38.

Jako účetní (mistři počtů) Josef Hofmann z Nr. 26 až do výroční zprávy v pokladně v budově mlékárny.

Při založení byla stanovena následující pravidla:

Spořicí vklady směji dosáhnout jen nejvýše 1000 zl., výpůjčky se povolují jen do výše 500 zl. Dozorčí rada je může zvýšit přesto na 1000 zl. Vklady jsou zúročeny (nečitelné) pro půjčky se 4,5 % úrokové sazby.

Původně bylo společenství miněno jen pro Velký Grunov, v roce 1897 rozšířeno i pro Hlemýžďi a r. 1907 i na obec Německou Kamenici.

Strana č. 11 obsahovala tento text:

(Pozn. překladatele: dále se vysvětlují důvody založení, jako vysoký úrok v městských pokladnách a u soukromých osob, u úvěrů hypotečních u měst. peněžních ústavů. Proto záměr zemědělců založit zde na podporu zemědělců a řemeslníků tento spolek. Podobně tomu bylo i v jiných obcích v okolí – v Luhově, Thustci)

Mimořádně vysoké půjčky poskytnuté k povznesení hospodářských podniků:

<i>v roce</i>	<i>1900</i>	<i>založenému mlékárenskému družstvu</i>	<i>60.000 K</i>
		<i>Odvodňovacímu družstvu V. Grunov</i>	<i>25.000 K</i>
		<i>.... ve V. Grunově k výstavbě silnice</i>	<i>22.000 K</i>
	<i>1907</i>	<i>k poštovní budově</i>	<i>11.500 K</i>
	<i>1911</i>	<i>Odvodňovacímu družstvu Luhov, Noviny,</i>	
		<i>V. Grunov</i>	<i>81.000 K</i>
	<i>1912</i>	<i>k výstavbě jatek pro dobytek a spol.</i>	<i>24.000 K</i>

Strana č. 12 obsahovala tento text:

Dále působila pokladna ve výjimečných případech jako zprostředkovatel prodeje pozemků:

- 1. u Franze Scholzeho z Nr. 10 v roce 1899*
- 2. při nákupu pozemku dvora v Novinách od hraběte Hartiga, ležícího přes trať ve směru na V. Grunov*
- 3. a v r. 1913 u Adolfa Wiesznera z Nr. 96*

Následuje výsledek hospodaření od 1. 7. 1896 do 31. 12. 1913

<i>rok</i>	<i>poč. čl.</i>	<i>hosp. podíl (zl.)</i>	<i>stav vkladů</i>	<i>stav půjček</i>	<i>rezervní fond</i>
<i>1896</i>	<i>34</i>	<i>340</i>	<i>4.703 zl. 61 kr.</i>	<i>2.282 zl. 50 kr.</i>	<i>---</i>

(překladačem vynecháno)

1900 68 1.380 62.287 K, 01 hal. 102.159 K, 98 h. 261 K, 6h.

(překladačem vynecháno)

1913

Strana č. 13 obsahovala tento text:

Závěr

Zpráva dozorců (kontrolní) komise

Současní funkcionáři dozoru nad představenstvem – dohlížecí výbor neboli kontrolní komise:

<i>Hlemýždí</i>	<i>Anton Tischer předseda</i>	<i>Franz Kleinert Nr. 42</i>
	<i>zástupce</i>	
<i>V. Grunov</i>	<i>Franz Böhm Nr. 61</i>	<i>Anton Preiß Nr. 103</i>
	<i>Heinrich Preiß Nr. 80</i>	<i>Karl Groh Hlemýždí Nr. 13</i>
<i>N. Kamenice</i>	<i>Josef Sampier</i>	<i>Franz Milde N. Kamenice</i>
	<i>Nr. 5</i>	
<i>V. Grunov</i>	<i>Karl Kleinert Nr. 19</i>	

Velký Grunov 27. května 1914

razítko

Franz Preiß

t.č. Předseda dozorců rady

*Spořitelni a záložni pokladniční spolek
spol. s ručením omezeným*

Josef Hofmann Nr. 26

Ignaz Schütze Nr. 28

t.č. účetní

(doslovně: mistr počtů)

*Text psaný kurzívou přeložil PhDr. Vladislav Jindra, v Novém Boru 1994
Přepsal a doplnil úvodním slovem a fotografiemi Mgr. Petr Haupt, v Č. Lípě
2014*

Uvedené obce: německý název: dnešní stav:

<i>Brniště</i>	<i>Brimbs či Brins</i>	<i>dnes obec Brniště</i>
<i>Velký Grunov</i>	<i>Groß Grünau</i>	<i>dnes místní část Brniště</i>
<i>Hlemýždí</i>	<i>Schneckendorf</i>	<i>dnes místní část Brniště</i>
<i>Jáchymov</i>	<i>Joachimsdorf</i>	<i>dnes místní část Brniště</i>
<i>Luhov</i>	<i>Luh</i>	<i>dnes místní část Brniště</i>
<i>Pertoltice</i>	<i>Barzdorf</i>	<i>dnes obec Pertoltice pod Ralskem</i>
<i>Kamenice</i>	<i>Deutsch Kamnitz</i>	<i>dnes Kamenice u Zákup, m.č. Města Zákupy</i>
<i>Noviny</i>	<i>Neuland am Rollberge</i>	<i>dnes obec Noviny pod Ralskem</i>
<i>Mimoň</i>	<i>Niemes</i>	<i>dnes město Mimoň</i>

Zaniklé kapličky podél cesty do Okřešic

Mgr. Petr Haupt, 22. února 2014

Od roku 1976, kdy jsme s rodiči započali stavbu RD v tehdejší ulici Karla Plevy (dnes Karla Poláčka) v České Lípě, jsem věděl o existenci torza výklenkové kapličky, která stála mezi dvěma lipami, vpravo od cesty do Okřešic nedaleko naší „stavby“. Nebyla to však jediná kaplička podél této cesty. Tato cesta dnes existuje pouze v několika úsecích. Jedna část zanikla v zastavěném území města a další přešla silnice I. třídy č. 9. Od konce areálu „hasičů“ však pokračuje v původní linii jako polní cesta až do Okřešic.

Původní, možná již středověká, cesta začínala někde v prostoru u bývalého hostince U Lukostřelce na hlavní třídě (tam kde dnes stojí menší sídliště 3 bytovek - proti areálu TJ Lokomotiva Česká Lípa). Mohla také vycházet od bývalé katovny, jež byla v prostoru dnešní ulice U katovny – u autoservisu TAS Komplex s.r.o. (Renault). Dále pak pokračovala snad v úseku dnešní ulice Pod Hůrkou přes tzv. Ptačí louku a pak souběžně s dnešní ulicí Karla Poláčka až na horizont. Ovšem v místě, kde za ulicí Pod Hůrkou končí garáže a je zde vybudovaná protihluková stěna, tak na jejím konci na úrovni ulice Hrubínova, stála první zaniklá kaplička. Na mapě níže to je kóta 251. Cesta dále pokračovala přes dnešní silnici I/9 a pak v prostoru mezi dnešními zahradami u RD v ul. Karla Poláčka a areálem Integrovaného záchranného sboru („hasičů“) až na horizont, kde byla druhá zaniklá kaplička - viz kóta 266 na mapě.

Za horizontem pak cesta mírně klesala kolem zmizelého křížku až do Okřešic, kde byla za dob Rakouska-Uherska vojenská střelnice, jak vyčteme z mapy tzv. III. vojenského mapování (z let 1869-1885) – viz www.cuzk.cz.

Z těchto, pravděpodobně dvou výklenkových kapliček a jednoho křížku v polích před Okřešicemi se nezachovalo nic. Tedy z hlediska stavebního. Zachovalo se jen vykotlané torzo jedné lípy – viz obr. 1 a 2 – níže a pak už jen vzpomínky a také nějaké fotografie. V průběhu pátrání jsem dostal od jednoho ze sousedů 2 tipy na možné majitele fotografií s těmito kapličkami (zatím bez odezvy).

V úvodu jsem se zmínil o tom, že ještě v roce 1976 existovalo torzo jedné kaple. Víím, že mi kdysi pan Mgr. Smejkal říkal, že od té kaple byla odbočka na nedaleký Šibeniční vrch (ten je dnes v prostoru nové výstavby RD v ulici U Kola – za silnicí I/9 - na protější straně, než je areál hasičů) a tím by se i zdůvodňoval jeden z možných počátků cesty - u katovny a také jeden z cílů cesty. Pro někoho té poslední cesty za života.

Dne 22. února tohoto roku jsem se šel podívat na místo, které jsem znal od svých 15 let. Tehdy zde byla ještě torza dvou lip a mezi nimi asi jen jedna nebo dvě „šichty“ pískovcových štuků do výše - zbytky kapličky. Později si ve vykotlané lípě dělaly děti ohničky a lípa vyhořela, takže jsem si myslel, že tam dnes už nebude zhora nic.

V těsné blízkosti bývalé kapličky přetnul starou cestu vodovodní přivaděč (roura o průměru asi půl metru), kterým proudí voda do vodojemu na Hůrce, a plynovod. To bylo někdy na počátku osmdesátých let. V té době jsme žili na „konci světa“, tehdejší ulice Karla Plevy byla slepá. Ještě v osmdesátých letech došlo k odtěžení písečného kužele porostlého borovicemi, na jehož úpatí rostly i hříby, a k jeho „přemístění“ někam na budovaná sídliště na opačném konci města – Lada či Špičák – v rámci terénních úprav. Tento kužel byl jedním z vrcholů tzv. Rasovy hůrky. Po jeho odtěžení zde byla na dobu několika let těžební jáma tak hluboká, že se do ní natáhly spodní vody a vzniklo zde jezero, v němž se dalo koupat a v zimě bruslit. Škoda. Bylo to idylické místo.

Po roce 1989 následovaly v této lokalitě jakési rekultivační práce, jelikož z jezera začal vytékat potůček, který nečekaně vytápěl některé RD v přilehlé části Svárova. Později, to už se psala léta devadesátá, zde byla zahájena výstavba sídliště RD.

Před rokem 1989 také došlo západně od bývalé kaple k výstavbě nové výpadovky na Prahu, a to rovnou spolu s mostem (naše „Severojižní magistrála“), na který jsme byli všichni patřičně „hrdi“! Vždyť nesl jméno - most VŘSR!

V nedávné době pak bylo rozhodnuto, že se na svahu bývalého Šibeničního vršku, podél naší „Severojižní magistrály“, vybuduje areál „hasičů“. Samotná vrcholová partie onoho středověkého popravčího místa se stala v souladu s postkomunistickým územním plánem města Česká Lípa součástí plochy určené k individuální bytové výstavbě.

Mapa 1: Na tomto výřezu mapy z let 1869-1885 jsou v kroužcích obě zaniklé kapličky (kóty 251 a 266) na cestě do Okřešic. Křížek v polích je již mimo tento výřez. Znalci si jistě všimli, že dnes zrušená železnice na Liberec vedla v první fázi výstavby v tělese dnešní ulice Česká – kolem nové pošty, prodejny aut Gerharda Horejska přes Partyzánskou ul. a za ní se železnice dostala do definitivní trasy (než byla zrušena). Pozdější trasu jsem dokreslil – levý horní roh. Vysvětlivky místních názvů: Schinderhorka = Rasova hůrka, Vogelbusch = Ptačí křoviska.

I přes přerušení bývalé cesty z Lípy do Okřešic silnicí I/9 (dle katastru nemovitostí ve vlastnictví města Česká Lípa, dnes parcely č. 4059/36 a č. 4060/1 na západní straně silnice I/9 a p.č. 4060/3 a č. 4060/2 na východní

straně silnice – kolem hasičárny), je dnes tato cesta od druhé zaniklé kapličky za „hasičárnou“ dále směr Okřešice užívána i v současnosti a to turisty i místními. Zvláště pak díky svedení modré turistické značky z ulice Karla Poláčka na tuto cestu - právě v místě bývalé druhé zaniklé kapličky. Vznikla zde jakási křižovatka polních či pěších cest. Možná by bylo dobré právě zde tuto kapličku obnovit.

I dnes je na místě ještě jedna z lip, jako symbol časů minulých. Je sice vykotlaná, sešroubovaná, ale žije. Je na ní také zmíněná turistická modrá značka, takže turista jdoucí po značkách nemůže toto místo minout.

Jak jsem aktuálně zjistil, tak by se i několika dnešním obyvatelům této části města líbilo, kdyby tato kaplička byla obnovena (dokonce by byli ochotni se finančně na tom podílet). Bude to tu však asi problém, a to s ochranným pásmem onoho vodovodního přivaděče a také plynu.

Níže příkládám čerstvé v únoru r. 2014 mobilem pořízené fotografie, na kterých je patrné, že tu opravdu „cosi“ chybí...

Obr. 1: Vlevo lípa, vpravo vedle ní stála kaple a rostla druhá lípa, vzadu je vidět asi ve vzdálenosti 70 m věž z hasičského areálu, na mapě III. vojenského mapování ležela tato kaple u kóty 266 – foto autor.

Obr. 2: Tatáž vykotlaná lípa s turistickou značkou, 2 dráty, které drží torzo pospolu a vzadu část bývalého Šibeničního vršku. Za stromky je sráz a zářez silnice I/9 – naší „Severojižní magistrály“ - foto autor.

Obr. 3: Kopie fotografie s kaplí, která stála v prostoru prodloužení konce dnešní ulice Pod Hůrkou podél silnice I/9 na úroveň ul. Hrubínova na p.č. 4059/36 ve vlastnictví města. Toto byla 1. kaple na cestě do Okřešic. Na mapě III. vojenského mapování je u kóty 251. Jak vidno, unavený pocestný našel odpočinek ve stínu lípy – kopii poskytl p. Václav Volný.

Obr. 4: Kopie pohlednice z www.bohmischleipa.cz (ze sbírky Jiřího Kratochvíla), na které je zobrazena další zmizelá kaplička (u jiné cesty), která byla přibližně v prostoru dnešního parkoviště u Kauflandu – v prodloužení ul. Barvířské. Od kaple vpravo bychom dnes viděli plavecký a zimní stadion, vlevo od kaple byl donedávna „skate park“. Velká budova za Ploučnicí je hrad Lipý s dnes odstraněnými přístavbami v jeho podnoží, vpravo nad přístavbami vykukuje renesanční Červený dům“, vlevo od hradu je „Richterhof“.

Rok 2014 - 20 let od revitalizace první historické budovy v Kuřívodech

Mgr. Petr Haupt, 1. března 2014

Kuřívody jsou starobylym městečkem, dnes jsou místní částí města Ralsko. První zmínka o nich je z r. 1279, kdy královna Kunhuta, matka královice Václava II. v době svého zadržování na hradě Bezdězi, navštívila místní kostel a modlila se zde. Václav II. pak dal r. 1297 městečko i s vesnicemi kolem (kuřívodské zboží) dědičným právem Hynkovi z Dubé. Berkové drželi kuřívodské zboží až do Bílé hory. Toto zboží, stejně i jako ostatní českolipská, byla zkonfiskována zemskému purkrabímu Bohuslavu Berkovi z Dubé a získal je Albrecht z Valdštejna. Po jeho smrti (r. 1634) je i s Bělou pod Bezdězem krátce, a to od r. 1644 do r. 1678, vlastnil markrabí

Ota Jindřich hrabě Caretto-Millesimo. Od něj je zpět do rukou Valdštejnů zakoupil hrabě Arnošt Josef. Valdštejnové r. 1724 pomohli obnovit zchátralý kostel sv. Havla (tedy právě před 290 lety) a potvrdili městečku jeho práva – šest výročních trhů a podporovali i zdejší řemesla...

Jednalo se o mnichovohradišťskou větev rodu (Waldstein-Wartenberg), která měla tato hlavní sídla na svém panství: Mnichovo Hradiště, Bělou pod Bezdězem, Doksy a pak právě lovecký renesanční zámek v Kuřívodech, který snad zázrakem stojí dodnes!

Pozn.: Možná jste si všimli, že název „Kuřívody“ píší s dlouhým měkkým „í“. Přitom obec, jejíž název – kdysi: *Kuří Vody* (něm. *Hühnerwasser*), byl odvozen od místa chudého na vodu, místa s nedostatkem vody nebo nepatrnými – tedy „kuřímí“ prameny vody (ve středověké češtině), měla v erbu medvěda jdoucího mezi dvěma lipami. Ctím tak tento historický tvar názvu obce – viz též Ottův slovník naučný, nehledě na to, že je takto zanesen i v katastru nemovitostí ČR, namísto tvaru s krátkým „i“: „Kuřívody“ (evokujícího snad nějaký „kouřovod“ či co), jak se používá i v tisku. Nejstarší název sídla byl ale úplně jiný, a to: „*Freistadt – Libera civitas*“. Tedy Svobodné město.

Kromě první bitvy v rakousko-pruské válce r. 1866 (ještě před bitvou u Hradce Králové) na území obce zde pobývali vojáci poměrně často. Zdejší lesy a malá hustota obyvatel lákala jako cvičiště, střelnice a později i jako místo pro vojenské letiště a pro tajné „palposty“ nosičů jaderných zbraní na raketách středního doletu.

Do roku 1945 zde, v obci *Hühnerwasser* žilo téměř stoprocentně německé obyvatelstvo. Moje česká babička z nedaleké Bělé pod Bezdězem tu byla ve dvacátých letech 20. století, jako malé děvče, na tzv. „handlu“ v rodině pekaře (aby se naučila německy) a jejich syn zase u povozníka Šimka v Bělé – Podolí (aby se naučil česky). Toto německé obyvatelstvo bylo po válce vyhnáno a snad i zde došlo po r. 1945 k dosidlování českým obyvatelstvem. Jenže jen na krátko. Již roku 1951 se Kuřívody s okolními vesnicemi staly součástí velkého vojenského újezdu. Do roku 1968 zde působila naše armáda, poté sovětská – poslední její jednotky odjely 30. května 1991 z vlakového nádraží v obci Bezděz.

Bylo jaro roku 1993 (tedy skoro 2 roky poté) a tehdy za mnou na Školský úřad v České Lípě (ještě na sídlišti Sever, vedle dopravní Policie ČR) přišel kamarád a kolega ze studií Mgr. Jan Vondra s tím, že pracuje v Nadaci srdce pomáhá, v jejímž čele stál jako prezident bývalý ministr privatizace a poslanec Parlamentu ČR Ing. Tomáš Ježek, a že by ode mne potřeboval nějaký tip v oblasti školství, kam by nadace mohla směřovat peníze zpěváků.

Snad během půl minuty jsem to měl: „Škola v Kuřívodech“, vypadlo ze mne... „Je to historické sídlo, opustila ho právě před časem sovětská okupační vojska a teď sem přesídlují volyňské Čechy, jejichž děti musí za školou až do Mimoně“.

Tak toto jsme na jaře 1993 viděli: Nahoře – zleva: bývalá poštovna, kostel sv. Havla a škola. Dole: kostel a škola. Foto: autor

Nápad byl přijat a menší delegace z nadace a já jsme vyrazili ze vedením obce. Starostou byl tehdy pan Jindřich Eder a místostarostou Jindřich Šolc. Po předchozím ohlášení se telefonem nás přijali v prostorách bývalého kulturního střediska (po sov. armádě) za čtvrtým panelákem, kde tehdy sídlilo vedení obce. Přijali nás vřele, ale ihned následovala studená sprcha: „My tu novou školu nepotřebujeme!“... následovala malá pauza... „My tu totiž školu máme, ba dokonce školy dvě“, pravil pan starosta. „Ovšem potřebovali bychom alespoň jednu zprovoznit, nejlépe tu zdejší, historickou z poč. 19. století, v Kuřívodech. Takhle vypadala v roce 1925.“

Ukázal nám ji na historické pohlednici. Někdo z nadace na to: „Tak my vám ji opravíme“. „To bychom opravdu uvítali“, řekl pan místostarosta Šolc, pověřený úsekem školství. „Pojďme se na tu školu podívat“...

Pozn.: Druhá škola byla v Plouznici na sídlišti poblíž letiště.

Kostel sv. Havla s farou, stav v březnu r. 1993

Foto: autor

Po několika stech metrech chůze kolem sídliště tzv. „kyjeváků“ (paneláků sovětské proveniencce pro rodiny důstojníků) jsme přišli do bývalého centra obce, která měla svého času i městská práva. Ohrady z vlnitého plechu, které v letech 1968-1991 byly podél všech komunikací a tak jsme vlastně ani léta nevěděli, co zde za nimi bylo ukryto, již byly

odstraněny. A tak se objevila budova školy, vlevo za ní byl vidět kostel sv. Havla, objekt bývalé poštovní stanice a za školou jsme pak dodatečně viděli i objekt fary s erbem Valdštejnů nad vchodem. Ano byli jsme také na území, které patřilo mnoho generací tomuto šlechtickému rodu.

Pohled na náměstí v Kuřívodech: Ani jeden z těchto domů se nedochoval, morový sloup také ne. Vlevo se odbočuje na Bělou pod Bezdězem, vpravo na Mimoň. Místo velkého domu vpravo je dnes „krabice“ motorestu.

Foto: www.zanikleobce.cz – pohlednice asi z období před 1. sv. válkou

Vraťme se ale k tomu, co jsme viděli na jaře roku 1993. Vedle školy, která byla budovou s oprýskanou šedivou fasádou a na střeše s rezavým vlnitým plechem, mne zaujal stav kostela, jehož část úplně chyběla, kopule věže byla téměř rozpadlá, ale současně bylo vidět, že se zde již započalo se sanováním a doplňováním chybějícího zdiva, jako příprava k novému zastřešení.

Sovětská armáda měla údajně v tomto kostele sklad a díky tomu kostel zůstal a přežil. A když se nyní píše rok 2014 a je 21 let poté, tak je tento kostel stále v rekonstrukci. Má novou věž s kopulí a novou střechu. Nedávno zde byly objeveny vzácné gotické malby, jak jsme se ostatně dozvěděli na letošní valné hromadě našeho spolku Drobné památky Severních Čech.

Díky tomu všemu jsem se vlastně tímto začal zajímat o staré památky (nejen ty drobné), a to navíc v atmosféře jen několik měsíců po vzniku samostatné České republiky. Bylo to symbolické, byl to také jakýsi zlom v mém životě. Po této návštěvě jsem pro „Nadaci srdce pomáhá“ vypracoval několikastránkový dokument: „Návrh na investiční záměr“. Tento dokument nese datum 2. 4. 1993 a podle něj se pak na několika „frontách“ započalo s přípravnými projekčními a dalšími pracemi. „Nadace srdce pomáhá“ do tohoto projektu vložila 10 milionů korun (nebyly to jistě jen tyto peníze, za něž se objekt zrenovoval) a při otevření navíc ještě obci darovala i mikrobus

na svoz dětí ze vzdálenějších míst obce, která dostala úplně nový název: „Město Ralsko“ podle zdejší dominanty a posléze znovunabyla městských práv. Sdružuje několik sídelních útvarů (včetně zaniklých obcí – to je ovšem kapitola sama pro sebe) a svou rozlohou je po Praze druhou největší obcí u nás.

*Detail kostela sv. Havla – březen 1993,
foceno autorem z objektu školy.*

Stavební práce na škole započaly snad ještě v létě téhož roku – a to pracemi demoličními. Z objektu zbyly nejprve jen obvodové zdi a pak došlo ke zvětšení půdorysu objektu, aby vnitřní dispozice i vybavenost odpovídaly moderním normám a požadavkům obce. No, nebudu dále uvádět podrobnosti, to by bylo snad na samostatnou knihu ...

Škola v Kuřivodech bude

RALSKO (pus) - Jak jsme již psali, dokončuje se v současných dnech rekonstrukce školní budovy v Kuřivodech. Jak nás včera informoval starosta Jindřich Eder stavba by se měla předávat až v průběhu měsíce září. Proto bude škola zatím působit v kulturním domě, kde má vyhrazené prostory.

Do jednotřídky bude docházet asi 18 dětí od prvního do třetího ročníku. Mgr. Hana Tassanyí, dosavadní ředitelka ZŠ v Dolní Krupě bude zde pověřena řízením této školy. Děti se přestěhují do svých tříd až se dokončí všechny práce a škola bude vybavena novým zařízením.

„Definitivní slovo o zprovoznění školy padne až 23. srpna na půdě Školského úřadu v Č. Lípě, kdy na základě předložených potřebných dokladů rozhodne ředitel ŠÚ o zařazení do sítě škol od 1. září 1994,“ tak nám informace doplnil Petr Haupt ze ŠÚ.

Článek z Českolipských listů – srpen 1994. Z archivu autora

Zkrátka, od 1. září 1994 došlo k zařazení školy do sítě škol a školských zařízení České republiky, i když výuka začala v září ještě v

kulturním domě a škola samotná byla slavnostně otevřena až dne 17. listopadu 1994. Letos to tedy bude 20 let. Dobrá věc se podařila!

*17. 11.1994 - Ing. Tomáš Ježek právě přestřihává pásku u „své“ školy, „fotograf“ v modrém saku je autor tohoto článku.
Foto: M. Žitková, majitelka stavební firmy z Č. Lípy, která rekonstrukci a přístavbu školy provedla a fotku mi věnovala.*

V okolí školy se pak v následujících letech přestavěla i bývalá fara na (ultra)moderní objekt Městského informačního turistického centra, zrekonstruoval se a přistavěl i objekt městské radnice (dříve poštovní stanice z r. 1868).

Bývalá fara – asi ze 17. století s kamenným erbem Valdštejnů, dnes zcela přestavěná ... Foto: <http://turistika.mestoralsko.cz/o-meste/pamatky-mesta/>

Kostel sv. Havla má od 1. poloviny devadesátých let 20. století novou věž s kopulí a střechu, uvnitř pak stále probíhají restaurátorské práce. Kostel patří pod farní úřad v Mimoní.

*Kostel sv. Havla, zde se r. 1279
modlila královna Kunhuta.*

Foto: <http://turistika.mestoralsko.cz/o-meste/pamatky-mesta/>

*Zámek v Kuřívodech, dnes
v privátním vlastnictví.*

Tak trochu stranou pozornosti je stranou stojící lovecký zámek. Po roce 1991 zde proběhlo několik změn majitelů. Možná se však blýská na lepší časy. Majitelkou objektu je totiž nyní soukromá osoba, jejíž předmět podnikání v Praze je prodej devocionálií, liturgických předmětů, duchovní literatury a křesťanského výtvarného umění. Možná se někdy dočkáme i jeho otevření pro veřejnost.

*17.11.1994 - Ing. Tomáš Ježek „pózuje“
jenom pro mne v okně „své“ školy. Dnes
tam už jeho jméno není, ale škola se tak
stále jmenuje („ZŠ a MŠ Tomáše Ježka v
Ralsku - Kuřívodech“). Foto: autor*

Dnešní stav školy: bystrý pozorovatel si všiml, že došlo k novému nátěru fasády. Staženo z internetu.

Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska

Mgr. Petr Haupt

Nová publikace z nakladatelství „555“ autorského kolektivu v čele s René Bělohradským (mým spolužákem z Pedagogické fakulty z Ústí nad Labem) představuje celou řadu kamenných křížů z celé naší republiky. V úvodní části se publikace zajímá obecnými informacemi o této „komoditě“ drobných památek a následně po kapitolách představuje jednotlivé kříže podle geografického hlediska.

Hned první kapitola se věnuje těmto památkám v Libereckém kraji. Z našeho okresu jsou zde zastoupeny pouze 3 kříže, a to z Dubé (směr Pavličky), v obci Kozly a pak i „můj dobrý známý“, kterého jsem kdysi objevil, když jsem ještě nevěděl, co to smírčí kříž je - u Písečné, směr Starý Šidlov. Byl to právě René Bělohradský, který mne v studentských časech, někdy v roce 1983, zasvětil do světa smírčích a podobných křížů. Sám se tehdy věnoval těm v Jizerských horách, neboť pocházel z Liberce. K tomuto smírčímu kříži u Písečné se váže pověst o tom, jak se dvě mladé ženy posekaly srpy a je po levé straně bývalé úvozové cesty, dnes jakoby již v lese (dnešní cesta totiž vede vlastně po poli)...

Publikace je opravdu pěkná, neobsahuje však kompletní výčet těchto drobných památek – je to, řekněme, dárková publikace s kvalitními fotografiemi a zasvěceným textem, a tak zvažte nemalou (avšak odpovídající) cenu 850 Kč.

ALMANACH 2009 - 2013

Vydal: spolek Drobné památky severních Čech
nákladem 100 výtisků; v České Lípě, 2014.

Editoval a graficky upravil: Jiří Kühn

Autoři textu a fotografií: Miroslav Pröller, Michal Panáček, Petr Haupt,
Jiří Kühn

Kontakt: Miroslav Pröller, Spolek Drobné památky severních Čech

Náměstí T. G. Masaryka 169; 470 01 Česká Lípa

tel.: 487 356 040, 603 976 223

e-mail: miroslav.proller@cmail.cz

<http://www.pamatky.ceskalipa.org/>